

Latvijas Ugunsdzēsības muzejs

referāts

UGUNSAPDROŠINĀŠANAS BIEDRĪBAS LATVIJĀ

19.gs. vidus – 20.gs. pirmā puse

Sagatavoja

Latvijas Ugunsdzēsības muzeja

Ugunsdzēsības attīstības izpētes

un izglītojošā darba nodaļas

vecākā speciāliste

Daina Hincenberga

Rīga, 2016

1. Ievads.
2. Ugunsapdrošināšanas biedrību veidošanās pirmsākumi Latvijā 18.gs.
3. Ugunsapdrošināšanas biedrību veidošanās Krievijas impērijā 19.gs.- 20.gs.sākums.
4. Ugunsapdrošināšanas biedrību veidošanās Latvijā 19.gs. - 20.gs. sākums.
5. Ugunsapdrošināšanas biedrības pirmās Latvijas Republikas laikā, to sadarbība ar ugunsdzēsēju biedrībām, organizācijām un komandām.
6. Nobeigums.
7. Izmantotās literatūras, periodikas saraksts.

Pirmos pamatus apdrošināšanas lietām Latvijā likuši sveštautieši- vācieši, nodibinot I. Rīgas savstarpējo uguns apdrošināšanas biedrību (dib.1765.g.) un II. Rīgas savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību (dib.1804.g.). Latvijas Ugunsdzēsības muzeja vēstures zāles ekspozīcijā ir II. Rīgas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1804.g.) sienas plāksne (to piestiprina apdrošinātajam īpašumam ar apdrošināšanas reģistra Nr.).

Savā ziņojumā pievērsšos ugunsapdrošināšanas biedrību darbībai sākot no 19.gs. otrās puses, kad iesākās viens no visizplatītākajiem latviešu zemniecības kooperācijas (kopsadarbības veidiem)- savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību dibināšana, līdz 1940.gadam, kad Latvijas Republika zaudēja savu politisko un ekonomisko patstāvību, nokļūstot svešu varu okupācijā. Vispirms par šo biedrību veidošanas vēsturiskajiem apstākļiem, jo apskatāmā periodā Latvija bija Krievijas impērijas sastāvdaļa. Tādēļ neliels ieskats arī Krievijas ugunsapdrošināšanas biedrību darbības virzienos, kas bija saistoši arī tag. Latvijas teritorijā pastāvošajām biedrībām. Galvenā uzmanība veltīta ugunsapdrošināšanas biedrību sadarbībai ar pašvaldībām, ugunsdzēsēju organizācijām un biedrībām, finansiālais atbalsts ugunsdzēsēju organizācijām, mazāk apskatīta ugunsapdrošināšanas biedrību peļņa.

Pirmās ugunsapdrošināšanas biedrības nodibinājās Rīgā un Liepājā. Jau 1739.gadā Rīgas pilsonis Ādams Heinrihs Švarcs ierosināja Rīgas rātei pēc Berlīnes un Kēnigsbergas parauga dibināt *ugunskasi*, taču ierosinājums neguva atsaucību. Pie šī jautājuma atgriezās 1765.gada aprīlī, un jau tā paša gada septembrī rāte apstiprināja kases statūtus. Darbu *ugunskase* uzsāka 1766.gada 1.maijā, kad bija sasniegts pieteikto apdrošināmo īpašumu vērtības paredzētais minimums-300 tūkstoši dālderu. Tā bija pirmā ugunsapdrošināšanas biedrība Krievijā. Tās nosaukums- *Pirmā Rīgas savstarpējā (savstarpīgā) ugunsapdrošināšanas biedrība*. Apdrošināšanā pieņemtas tikai mūra celtnes, kas atradās ar valni ierobežotajā pilsētas daļā Iekšrīgā. Saņemtā zaudējuma atlīdzība obligāti jāizmanto nodegušās ēkas atjaunošanai.

Biedrības darbība attīstījās sekmīgi, jo jau 1783.gadā bija apdrošinātas 97% no visām ēkām. Arī ugunsgrēku šajā gadā bijuši maz, tikai 27. Jauns posms biedrības dzīvē iesākās, kad 1863.gadā pabeidza Rīgas pilsētas valņa

nojaukšanu, kas iepriekš noteica biedrības darbības teritoriju un nedeva iespējas attīstībai.

Pirmā Rīgas Apdrošināšanas sabiedrības (dib.1765.g.) ugunsapdrošināšanas polise Nr.84468 izdota pilsonim Eduardam Bundžam par īpašumu apdrošināšanu 20 000 Ls. vērtībā. Mazsalacā, 1931.gadā. LUM-2147

1864.gadā apstiprināja jaunus biedrības statūtus, kas noteica šādus grozījumus: biedrības darbības rajons paplašināts līdz tag. Elizabetes ielai, ieskaitot namus, kas uz šīs ielas atradās pret pilsētas kanāla pusi. Jaunajos statūtos atcelta prasība par obligātu nodegušās ēkas atjaunošanu, biedriem dota atļauja no biedrības izstāties, fonda uzkrāšanai ik gadu jāmaksā 1/20 % apmērā no apdrošināšanas summas, saglabāta vienreizēja iemaksa 1/8 % apmērā no apdrošināšanas kopsummas, biedrības pārvaldei bija pienākums katru gadu iesniegt darbības pārskatu pilnsapulcei.

Līdz 20.gs. sākumam Pirmā Rīgas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība izveidojās par sabiedrību. Kad sākās Pirmais pasaules karš, uzkrātie finanšu līdzekļi, kas tika ieguldīti vērtspapīros, zaudēja savu vērtību.

Biedrība pastāvēja līdz 1921.gadam, kad reorganizējās par akciju sabiedrību. Šai biedrībai bija liela nozīme kooperācijas attīstībā Baltijā un visā Krievijā, jo šim piemēram netrūka sekotāju.

Ja Pirmā Rīgas ugunsapdrošināšanas biedrība rūpējās tikai par mūra celtnu stāvokli Rīgas centrā, tad koka nami priekšpilsētās un nomalēs bija ļoti neapskaužamā stāvoklī. No 1559.gada līdz 1812.gadam Rīgas priekšpilsētas 8 reizes bija pilnīgi nodegušas. 1803.gadā Rīgas pilsoņu iniciatīvas grupa iesniedza pilsētas rātei priekšpilsētu ugunsapdrošināšanas biedrības izveidošanas plānu un lūdza rāti aicināt Rīgas iedzīvotājus iestāties biedrībā. Rāte tam piekrita, ievietojot sludinājumu avīzē. 1803.gada decembrī notika interesentu sapulce un izvēlēja biedrības valdi un apstiprināja biedrības statūtus. Līdz ar to *Otrā Rīgas ugunsapdrošināšanas biedrība* uzsāka savu darbību 1804.gada 6.decembrī.

1804.gadā nodibinātās savstarpējās biedrības ar nosaukumu Brand-Assecurations-Societe, kuru 1866.gadā pārdēvēja par Rīga-vorstadtische Gesellschaft zur gegenseitigen Versicherung von Gebauden gegen Feuergefahr, no 1902.gada ieguva nosaukumu Otrā Rīgas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība. Namu īpašumu apdrošināšanas sienas plāksne Nr.1262, 19.gs. 90.gadi. LUM 1939

Biedrību dažus gadus vadīja vācbaltiešu rakstnieks, publicists, latviešu draugs Garlībs Merķelis (1769-1850). 1819.gadā viņš savā laikrakstā nāca ar priekšlikumu par visu Vidzemes pilsētu apvienošanos kopīgā apdrošināšanas biedrībā. Faktiski tas bija labi pamatots priekšlikums dibināt kooperatīvu savienību, kas tajā laikā bija ļoti ievērojama cienīga ideja. Otrās Rīgas biedrības statūti bijuši daudz demokrātiskāki un racionālāki par Pirmās Apdrošināšanas biedrības statūtiem. Biedrības priekšsēdētāju ievēlēja Rīgas rāte, bet pārējos locekļus- biedru kopsapulce. Zaudējumu atlīdzība bija obligāti jāizmanto ēku atjaunošanai, vēl jāatzīmē, ka biedrības administrācija darbojusies bez atlīdzības. Līdz 1858.gadam biedrība bija apdrošinājusi 1141 ēku un darbojusies visai sekmīgi. Kopsapulce bija nolēmusi pat atteikties no ikgadējo prēmiju izmaksāšanas. 1862.gadā pieņemti jauni biedrības statūti, kuros rakstīts, ka biedrība pilnīgi atbrīvojas no Rīgas rātes aizbildniecības. Ieviešot ikgadējās prēmijas, nodibināja rezerves fondu, bija paredzēta brīva izstāšanās no biedrības. 1866.gadā biedrībai atļāva veikt namu apdrošināšanu Vidzemē, sākot ar 1902.gada 2.janvāri biedrība ieguva tiesības veikt namu apdrošināšanu arī Kurzemes guberņas pilsētās. 19.gs. 50.gados izskanēja priekšlikums par abu Rīgas apdrošināšanas biedrību apvienošanu, kas palielinātu to finanšu resursus, taču pirmā biedrība šo priekšlikumu noraidījusi, uzskatot priekšpilsētu iedzīvotājus par necienīgiem partneriem. Pēc Latvijas Republikas nodibināšanas arī Otrā Rīgas biedrība reorganizējās par akciju sabiedrību, jo biedrības finanses veidoja ārzemju kapitāls, to veicināja arī valdības aizliegums Latvijā darboties ārvalstu apdrošināšanas biedrībām. Abu biedrību emblēmās – gan Pirmās, gan Otrās bija attēlotas divas sadotas rokas- draudzīgs rokaspiediens.

Rīgas Otrās savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības īpašumu apdrošināšanas sienas plāksne. 1862.gads. LUM 3002

19.gs.20.-40.gados Rīgā darbību uzsāka vairākās privātas apdrošināšanas kompānijas, kas tika dibinātas kā peļņas kompānijas un līdz ar to radās

lielāka konkurence ugunsapdrošināšanas biedrību vidū, un pilsētas iedzīvotāji varēja izvēlēties sev izdevīgāko kompāniju.

Liepājas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība dibināta 1797.gadā, taču aktīvu darbību uzsāka tikai 1834.gadā, apdrošinājumā pieņemot gan mūra, gan koka celtnes. 19.gs otrā pusē Liepājas pilsētas robežas un pilsētas iedzīvotāju skaits strauji paplašinājās sakarā ar Liepājas- Romnu dzelzceļa līnijas izbūvi, līdz ar to palielinājās ugunsgrēku skaits. Pilsētā bija daži ugunsdzēsāmie rīki, bet to skaits bija nepietiekams un vajadzības gadījumā nebija lietošanas kārtībā un ar grūtībām varēja nodzēst izcēlušos ugunsgrēku. Liepājas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība pirmā uztvēra ideju par brīvprātīgās ugunsdzēsēju biedrības dibināšanu un izdeva uzsaukumu pilsētas pilsoņiem par biedrības dibināšanu. 1869.gada 3.decembrī sanāca 176 pilsoņu un 150 meistarū un zeļļu no šauteņu fabrikas un sapulce ievēlēja 30 personas biedrības dibināšanas iniciatīvas komisijā. Komisijas priekšsēdētāja biedrs inženieris Forsters 1870.gadā apmeklēja Berlīni, kur iepazinās ar pilsētas ugunsdzēsības sistēmu un Berlīnes arodniecisko (profesionālo) ugunsdzēsēju komandas iekārtu. Redzētais pārliecināja Forsteru, ka pilsētā jāveido profesionālā ugunsdzēsēju komanda, kura sadarbosies ar brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību. Šāds ugunsdzēsēju komandas modelis guva atsaucsmi un savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība pilnvaroja Forsteru uzsākt komandas veidošanu. 1870.gadā ugunsapdrošināšanas biedrība uzaicināja Klaipēdas ugunsdzēsēju komandas pārstāvi feldfebeli Marksu apmācīt jaunās komandas dzēsējus. Komanda sastāvēja no 2 virsugunsdzēsējiem un 8 dzēsējiem. 1871.gada 23.janvārī komanda uzsāka pirmās dežūras. Arodnieciskās ugunsdzēsēju komandas uzturēšanu uzņēmās Liepājas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība.

Arī Liepājas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības dibināšanas iniciatīvu uzņēmās Liepājas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, kura realizējās 1871.gada 18.maijā. Valsts iestādes ziedoja 10 t rubļu abām Liepājas ugunsdzēsēju komandām, par šo naudu tika uzbūvēts depo ar torni, apkurināmas telpas rīku novietošanai, ierīkota elektriskā ugunsgrēku signalizācija.

Minētais piemērs par Liepājas profesionālo ugunsdzēsēju un brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības dibināšanu un uzturēšanu liecina, ka vietējās ugunsapdrošināšanas biedrības bija ieinteresētas stabilas, labi apmācītas un tehniski nodrošinātas ugunsdzēsēju komandu pastāvēšanā.

Ap 1820.gadu izvirzās aktuāls jautājums par ugunsapdrošināšanu arī citās pilsētas un apdzīvotās vietās, ideja tika izskatīta un guva atbalstu pilsētu pašpārvaldēs, bet vēl ilgu laiku netika īstenota dzīvē. Mazpilsētu iedzīvotāju īpašumus ugunsapdrošināšanas biedrībās negribēja apdrošināt, jo tajās ugunsdrošības stāvoklis bija ļoti nedrošs. Pilsētas tika celtas bez noteikta plāna, ar augstu riska pakāpi, pilsētas teritorijā daudz koka celtnu ar salmu jumtiem, ar

nedrošām piebūvēm, šķūnīšiem, kūtiņām. Ielu, ēku un telpu apgaismošanai tika izmantotas uguns nedroši apgaismošanas līdzekļi- sveces un lukturi, mājās dedzināja skalus. Ielas izveidotas stihiski, bez noteikta plānojuma, ceļi un ielas dubļainas, grūti izbraucamas u.c. Šādos apstākļos ļoti viegli varēja izcelties un izplatīties ugunsgrēks.

Lauku nekustamo īpašumu apdrošināšanai pret uguni nelaimēm Kurzemē 1861.gadā nodibināja Kurzemes savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību ar valdes sēdekli Jelgavā, bet Vidzemē 1862.gadā Vidzemes savstarpējo apdrošināšanas biedrību ar valdes sēdekli Tērbatā (tag. Tartu).

1827.gada 27.maijā Pēterburgā Krievijas cars Nikolajs I parakstīja rīkojumu par Krievijas ugunsapdrošināšanas biedrības dibināšanu (*Rossijskogo strahovogo ot ognja obščestva*) un valstī tika likti pamati uguns apdrošināšanas sistēmai. 1835.gadā nodibināja Otro Krievijas ugunsapdrošināšanas biedrību, 1846.gadā apdrošināšanas biedrību “Salamandra”.

Sākumā apdrošināšana aptvēra ļoti ierobežotu iedzīvotāju slāni, kas izskaidrojams ar lielākās iedzīvotāju daļas smago materiālo stāvokli, tikai vēlākos gados ugunsapdrošināšana ieguva lielāku atsaucību iedzīvotāju turīgajos slāņos. 1836.gadā līdztekus Pēterburgai, arī citās Krievijas pilsētās sāk darboties savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības. Sākot no 1847.gada 7.aprīļa atskaitījumi no apdrošināšanas biedrību peļņas kļuva par ugunsdzēsības nozares galveno finansēšanas avotu, jāatzīmē gan, ka ne visi ienākumi no apdrošināšanas tika ieguldīti šim paredzētajam mērķim. Vissprogresīvākās bija zemstu un pilsētu savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības, kuras darbojās uz savstarpējās palīdzības principiem, un mazāk bija pakļautas komerciāliem mērķiem- peļņas ieguvei. (Zemste- vietējā pilsētas pašpārvalde ar apkārtējām sādžām Krievijā). Biedrības sniedza materiālu palīdzību ugunsgrēkā cietušajiem un veica virkni pasākumu, lai uzlabotu cīņu ar uguns nelaimi, ierobežojot to izplatību. Ugunsapdrošināšanas biedrības, kas nodarbojās tikai ar peļņas iegūšanu, materiālu apsvērumu dēļ pieprasīja veikt precīzu ugunsgrēku analīzi: pārbaudīja, vai ugunsgrēks nav izcēlies ļaunprātīgas dedzināšanas rezultātā, un ja tas apstiprinājās, neizmaksāja noteikto apdrošināšanas summu. Ugunsapdrošināšanas biedrību pārstāvji aktīvi piedalījās ugunsgrēku cēloņu noteikšanā, izanalizēja tos, tādejādi veicināja efektīvus pasākumus ugunsgrēku cēloņu novēršanai.

Populārākās tā laika apdrošināšanas biedrības Krievijas teritorijā

Salamandra (dib.1880.g.), Rossija, Moskva u.c.

*Komercugunsapdrošināšanas biedrības sienas plāksne.
Krievija, 19.gs.beigas. LUM 3745*

*Ugunsapdrošināšanas biedrības Россия apdrošinātā
īpašuma sienas plāksne. Krievija. 19./20.gs. LUM 1940*

Apdrošināšanas biedrības bija ieinteresētas arvien vairāk paplašināt savu darbību, un pamatojoties uz rūpīgu ugunsgrēku analīzi, noteica atlaides apdrošināšanas maksājumiem, ja tika izstrādāti un ievēroti ugunsdrošības noteikumi. Atlaides tika noteiktas arī par celtnu ugunsdrošu konstrukciju un jumta pārsegumu ieviešanu, ugunsdzēsamo ierīču un stacionāro iekārtu uzstādīšanu. Šāda apdrošināšanas maksājumu atlaižu sistēma veicināja uguns drošu dzīvojamo namu celtniecību, ugunsdrošu šķēršļu joslu ierīkošanu, ugunsdrošu darbnīcu un rūpniecības uzņēmumu plānošanu un celtniecību. Pilsētas ugunsapdrošināšanas biedrības apmaksāja virkni pakalpojumu, piemēram, ja pilsētu iedzīvotāji piegādāja ūdeni ugunsgrēka vietā, uz ugunsgrēka dzēšanas vietu atnāca ar spaiņiem, keķšiem, lāpstām u.c. darba rīkiem. Apdrošināšanas biedrības atbalstīja arī brīvprātīgo ugunsdzēsēju kustību-subsidēja brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības, brīvprātīgie dzēsēji saņēma naudas prēmijas, ja tie pirmie ieradās ugunsgrēka vietā, iedalīja naudu pilsētu pašpārvaldēm ugunsdzēsības inventāra un aprīkojuma iegādei, prēmēja labākos ugunsdzēsējus, deva būvmateriālus dzīvojamo namu un darbnīcu celtniecībai.

Krievijā dažās pilsētās par ugunsapdrošināšanas biedrību līdzekļiem ierīkoja un uzlaboja ceļus un ūdens ņemšanas vietas, iedalīja iedzīvotājiem zināmu naudas summu ugunsdrošu celtniecības materiālu iegādei, finansiāli uzturēja un atbalstīja skursteņslaucītājus. Zemstes apdrošināšanas biedrības bija tiesīgas daļu apdrošināšanas peļņas izlietot ugunsdrošības pasākumu organizēšanai lauku apdzīvotās vietās. Par apdrošināšanas biedrību līdzekļiem zemstes izveidoja speciālas tehniskās grupas, kuras lauku apvidos organizēja un

veica ugunsdrošu celtniecības darbus, piešķīra līdzekļus ugunsnedrošo salmu jumtu nomaiņai ar labākās kvalitātes jumtu segumiem, atvēra cementa ražošanas darbnīcas, palīdzēja zemnieku biedrībām organizēt un vadīt ķieģeļu ražošanas darbnīcas, veicināja un kreditēja jaunu ugunsdrošu celtniecības materiālu ieviešanu, atvēra speciālas apmācību darbnīcas un laboratorijas, kā arī ugunsdrošu celtniecības materiālu noliktavas. Tā trijos gados 1905.g.-1908.g. šim nolūkam zemstes izlietoja 14 milj. rubļus. Taču Krievijas guberņās ugunsgrēku skaits arvien pieauga, un sasniedz milzīgus apmērus. Kā 1909.gadā raksta Krievijas Ķeizarkās ugunsdzēsēju biedrības žurnāls *Požarnoje Delo*,: “Krievija izdegs 25-30 gados, un katru gadu dūmos un pelnos pārvēršas 400-500 miljoni tautas bagātības, negribas ticēt, bet skaitļi vislabāk parāda.”

Krievijas ugunsdzēsēju biedrības patronese lielkņaze Marija Pavlovna ugunsdzēsēju VI kongresa laikā tiek ar Rīgas ugunsdzēsējiem. Rīgā, 1910.gadā.

Krievijas ugunsdzēsēju biedrības patronese lielkņaze Marija Pavlovna ugunsdzēsēju VI kongresa laikā apmeklē ugunsdzēsības tehnikas izstādi. Rīga, 1910.gads

LUM 725, LUM 727

Lai risinātu šo jautājumu, 1910.gadā Rīgā tika sasaukts Krievijas Ķeizariskās ugunsdzēsēju biedrības VI Vispārējais ugunsdzēsēju kongress, kura galvenā tēma- cīņa ar lauku ugunsgrēkiem. Kongresā piedalījās Krievijas Ķeizariskās Ugunsdzēsēju biedrības patronese lielkņaze Marija Pavlovna, kura aicina plaši un pamatīgi reformēt ugunsdzēsības nozari un papildināt brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību skaitu, dibinot jaunas ugunsdzēsēju biedrības, iestājās par bērnu un sieviešu ugunsdzēsēju komandu izveidošanu, ugunsapdrošināšanas biedrību aktīvu iesaistīšanu uguns nelaimju novēršanā un dzēšanā. Kongresā pieņēma rezolūciju, kurā ietverti galvenie priekšlikumi ugunsnelaimes apturēšanai: Lūgt Valsts Domei izdalīt valsts līdzekļus cīņai pret ugunsgrēkiem laukos, ugunsdzēsēju-tehniķu kursu organizēšanu, jaunas ugunsdzēsēju tehnikas pielietošanu u.c. Pēc Rīgas ugunsdzēsēju kongresa ugunsgrēku ierobežošana kļuva par karstu apspriešanas objektu. Pēc kongresa, lai uzlabotu lauku ugunsdzēsības stāvokli tika izveidota vesela rindu komisiju un komiteju. Valsts Domē izveidota speciāla ugunsdzēsības komisija, lai likumdošanas ceļā noteiktu kopējos darbības principus, lai attīstītu ugunsdrošību un ugunsapkarošānu pilsētās un citās apdzīvotās vietās un iegūtu finansiālu nodrošinājumu. Taču galvenais jautājums palika- bija nepieciešama ugunsdzēsības nozares reorganizācija, sākot ar augstākiem un beidzot ar zemākiem izpildvaras orgāniem. Cīņā pret ugunsgrēku ierobežošanu laukos iesaistījās ne tikai lauku īpašumu apdrošinātāji, bet arī pilsētu ugunsapdrošināšanas biedrības. Biedrības aktīvi piedalījās ugunsgrēku novēršanā, ierobežošanā un dzēšanā, dažas apdrošināšanas biedrības par saviem līdzekļiem uzcēla pat ugunsdzēsēju depo un rīku novietnes, finansiāli palīdzēja iegādāties ugunsdzēsības inventāru un aprīkojumu. Pilsētu un lauku ugunsapdrošināšanas biedrības vienmēr aktīvi iesaistījās Krievijas Ķeizariskās ugunsdzēsēju biedrības organizētajās aktivitātēs, taču vēl intensīvāka un redzamāka tā kļuva pēc Krievijas ugunsapdrošināšanas biedrību Savienības nodibināšanas 1910.gadā, kad abas biedrības centās gan ar likumdošanas ceļā, gan ar materiālu resursu palīdzību ierobežot ugunsgrēku izplatību Krievijas teritorijā.

Komisiju, kura nodarbojās ar ugunsdzēsēju biedrību materiālā stāvokļa uzlabošanu, vadīja žurnāla *Borba s oņņom i strahovanije* redaktors, Krievijas Ķeizariskās ugunsdzēsēju biedrības kasieris Dmitrijs Borodins. D.Borodins uzsvēra, ka nepieciešams ugunsapdrošināšanā iegūto kapitālu izlietot ne tikai pilsētu ugunsdzēsēju komandu, bet arī visu, tai skaitā arī lauku brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandu un vienību vajadzībām; lai visas apdrošināšanas prēmijas tiktu atskaitītas ugunsdzēsējiem; iestājās par apdrošināšanas sabiedrību noteiktas summas atskaitīšanu no apdrošināšanas prēmijām pajūgu iegādei, ūdensapgādes ierīkošanai un signalizācijas nodrošināšanai katrā rajonā; Ceļu satiksmes

ministrijai ieteica atbalstīt un subsidēt pie dzelzceļa līnijām izvietotās brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības un komandas.

1911.gada 30.martā Krievijas Valsts Domes ugunsdzēsības komisija ierosina pieņemt dažus D. Borodina komisijas un Ķeizariskās Krievijas ugunsdzēsēju biedrības pārstāvju ieteikumus.

Savstarpējā palīdzība ugunsgrēku gadījumos cilvēkiem bija raksturīga jau senatnē. Ja kādam nodega dzīvojamā māja, stallis, kūts vai rija, radi un kaimiņi palīdzēja cietušajam sagādāt kokmateriālus un uzcelt jaunu ēku. Laikā, kad 1817.gadā Kurzemē, 1819.gadā Vidzemē un 1861.gadā Latgalē atcēla dzimtbūšanu, dzimtbūšanas atcelšanas likumi deva zemniekiem personīgo brīvību un paplašināja juridiskās tiesības. Jaunajos apstākļos, kad bijušajiem dzimtcilvēkiem radās iespēja atpirkt savas saimniecības, pieauga vajadzība arī pēc apdrošināšanas (kopsadarbības) ugunsnelaimes gadījumos. Pastāvošās ugunsapdrošināšanas sabiedrības prasīja lielas iemaksas par īpašumu apdrošināšanu un centās pēc iespējas samazināt kompensācijas par zaudējumiem ugunsgrēkos. Tāpēc zemnieki slēdza savstarpējos līgumus ar kaimiņiem, kas nodrošināja zināmu palīdzību un atlīdzību nelaimes gadījumos.

Latviešu tautības pārstāvju dibinātās uguns apdrošināšanas biedrības sāka darboties tikai 19.gs. 60.gados. Savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības ir ne tikai vecākais, bet arī viens no viss izplatītākajiem kopsadarbības (kooperācijas) veidiem. Līdz ar patstāvīga zemniecības slāņa izveidošanos un nostiprināšanos aktuāls kļūst arī jautājums par savstarpēju palīdzību ugunsgrēku gadījumos. To veicina arī pirmie līgumi un likumi, kas noteica zemnieku īpašumu apdrošināšanu, kaut arī bez formāli apstiprinātiem statūtiem, apdrošināšanas biedrības Latvijā darbojās no 19.gs.vidus.

Latviešu zemnieku savstarpējā palīdzība un kopdarbība ugunsapdrošināšanas jomā sākās ar 1860.gada zemnieku likumu, kurš noteica, "ja zemnieku ēkas un mājas caur ugunsgrēku nopostītas, tad visiem rentniekiem un saimniekiem- jāsamet salmi, jāpieved baļķi, akmeņi un visas būvējamas lietas uz jaunu ēku ietaisīšanu." Arī nomas līgumos bija iekļauta prasība sniegt palīdzību ugunsgrēkos cietušajiem sava pagasta robežās.

Vēlākos gados šādu biedrību dibināšana kļuva par vispārēju parādību, jo ugunsgrēku risks bija sevišķi liels un tā seku novēršanai par izdevīgāko veidu izrādījās apvienošanās savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrībās. Apdrošināšanas biedrības organizējās un veidojās laukos un pilsētās, tās bija pirmais kooperatīvais darbības veids. Viena no vecākajām lauku savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām izveidojās pie Dzelzavas pagasta valdes 1858.gada augustā. Statūti šim vecākajam lauksaimnieku ugunsapdrošināšanas dibinājumam apstiprināti tikai 1884.gadā. Arī citos pagastos izveidojās līdzīga rakstura biedrības. Pirmajā veidošanās un attīstības periodā apdrošināšanas

biedrību darbību lielā mērā traucēja statūtu apstiprināšana un reģistrācija, jo administratīvās iestādes šai sadarbības kustībai lika daudz šķēršļu. Labvēlīgākas pārmaiņas iestājās pēc 1880.gada, kad lauku savstarpējām apdrošināšanas biedrībām sāka izsniegt jau varas iestādēs iepriekš saskaņotus un apstiprinātus biedrību statūtus. Kā pirmā apstiprinātos statūtus saņēma Vecpiebalgas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, kuru nodibināja 1880.gada 29.maijā rakstnieka un skolotāja Reiņa Kaudzītes (1839-1920) vadībā, statūtu izstrādāšanā piepalīdzot tieslietu studentam Stērstu Andrejam (1853-1921), vēlākajam pirmās atmodas laikmeta sabiedriskajam darbiniekam, juristam un literātam. Nākošās biedrības nodibināja Vecpiebalgas tuvākie apkārtnes kaimiņi. Straujā gaitā šim piemēram sekoja pārējās biedrības apkārtējos novados un pagastos. 1881.gada beigās Vidzemē darbojās jau 54 biedrības, bet Kurzemē tikai 4. Pirmās biedrības kurzemnieki nodibināja 1881.gada vidū Pūrē un Vircavā. Vēlākos gadu desmitos šādu biedrību dibināšana kļuva par vispārēju parādību, jo ugunsdrošu būvniecības materiālu tanī laikā vēl nebija, un ugunsgrēku risks bija sevišķi augsts, un par zaudējumu ugunsgrēkā atlīdzināšanas visdrošāko un visizdevīgāko veidu izrādījās savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības. Ugunsapdrošināšanas biedrības ar labām sekmēm darbojās ugunsapdrošināšanas nozarē, atlīdzinot no uguns un zibens postījumiem radušos zaudējumus. Daudzos gadījumos naudas zaudējumus atlīdzināja ar būvmateriālu, mājlopu un lopbarības piegādi. Nākamajos 13 gados Vidzemes un Kurzemes guberņās tika reģistrētas ap 140 ugunsapdrošināšanas biedrību. Lai gan biedrību materiālie resursi nebija sevišķi lieli, tomēr tas palīdzēja izdzīvot nevienai vien lauku saimniecībai pēc ugunsnelaimes.

Krievijas impērijas varas pārstāvji izturējās noraidoši pret latviešu centieniem dibināt savas organizācijas un biedrības, sevišķi tas attiecināms uz ekonomiskajām un saimnieciskajām biedrību aktivitātēm, tādēļ arī nepieļāva lielāku uguns apdrošināšanas organizāciju dibināšanu un veidošanos. Skolotājs, ekonomikas vēstures pētnieks, profesors, politiķis Eduards Balodis (1880-1951) savos pētījumos uzsver, ka "kopdarbība un biedrību veidošanās cieši saistīta ar tautas nacionāliem centieniem, tā ir tautas spēku vienošanās darbība biedrībās un organizācijās. Latviešu tautas pārstāvju kustība, kas tautiskās atmodas laikā izpaužas kā savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību, kredītkooperatīvu, zemkopības biedrību un patērētāju biedrību dibināšanā ir sabiedriski-saimnieciski līdzeklis sociālā un nacionālā mērķa sasniegšanā, sociālais mērķis ir nostiprināt topošo zemniecību, bet nacionālais – padarīt latviešus saimnieciski neatkarīgus no sveštautiešiem".

Ugunsapdrošināšanas biedrības laukos piedzīvoja savu pirmo uzplaukumu īsi pirms I pasaules kara. 1912.gadā Latvijā darbojās jau 291 ugunsapdrošināšanas biedrība, no tām Vidzemē- 234, Kurzemē biedrību skaits bija salīdzinoši mazs-

tikai 57 biedrības. Jāatzīmē, ka šīm biedrībām tomēr lielā mērā piemita savstarpējās palīdzības sniegšanas un atbalsta raksturs. Ja biedrībām iekrājās prāvi naudas līdzekļi, tās izvērtējot savus finanšu resursus, savus biedrus pilnīgi atbrīvoja no gadskārtējām dalības naudas maksām. Zaudējumus ugunsgrēkā cietušajiem biedriem atlīdzināja naudā, palīdzēja ar būvmateriālu piegādi un organizēja kopējas talkas ēku atjaunošanai, iepirka pat būvmateriālus īpašumu atjaunošanai uz visu biedrības biedru rēķina. Atlīdzību naudā parasti gan saņēma zemāku nekā sadegušās mantas vērtība.

Ilgu laiku Kurzemes muižnieku (vācu tautības pārstāvju) 1860.gadā dibinātai savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrībai bija monopolstāvoklis visā Kurzemes pilsētās, kur arī Kurzemes guberņas mazo zemju īpašnieki bija spiesti apdrošināt savus īpašumus pret uguns nelaimi. Līdzīgā privilēģētā stāvoklī atradās abas vecākās vācu apdrošināšanas biedrības galvaspilsētā Rīgā. Bet drīz radās konkurence no krievu akciju biedrību puses, jo 19.gs. 60. un 70.gadu reformu rezultātā mazinājās vācbaltiešu muižniecības ietekme, to sekmēja arī 1867.gadā ieviestā vācu valodas nomaīņa uz krievu valodu oficiālajā saziņā Kurzemes un Vidzemes guberņās.

Apstākļi izmainījās pēc 1905.gada, kad Krievijas valdība bija spiesta atļaut nedaudzu latviešu savstarpējās apdrošināšanas biedrību nodibināšanu pilsētās, starp kurām minamas:

Latviešu savstarpējā uguns apdrošināšanas biedrība Jelgavā (dib.1906.g.),

III. Rīgas savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrība (dib.1905.g.),

Latviešu savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrība (dib.1909.g.).

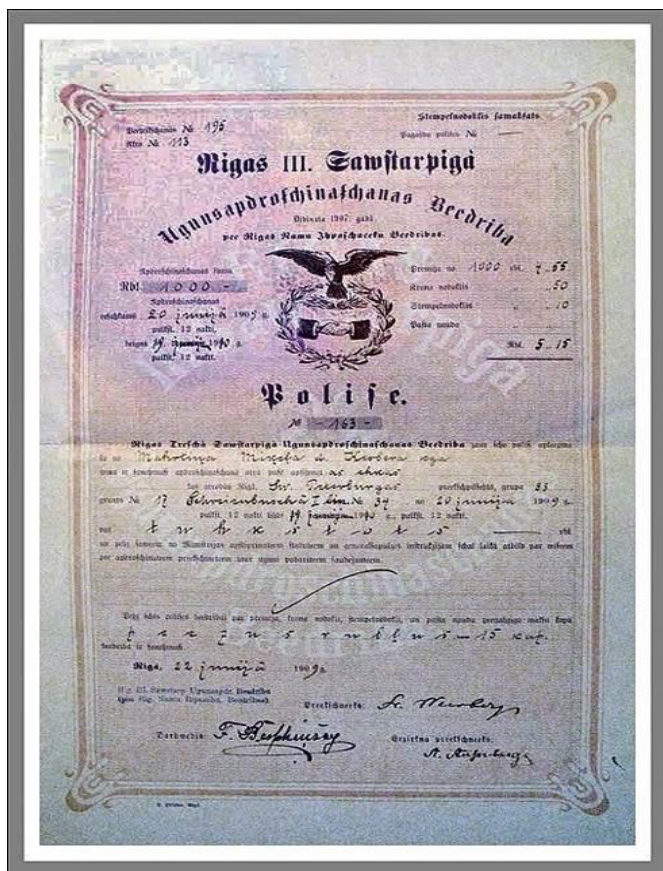
III. Rīgas savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrība darbojās Rīgā, abas pārējās ar mītnes vietu Jelgavā, savu darbību organizēja visā pārējā teritorijā. Šīs biedrības, tāpat kā minētās trīs vācu biedrības, darbojās uz noteiktu tarifu pamata, pieņēma apdrošināšanas riskus par pilnu vērtību, tā nodrošinādamas ugunsgrēku zaudējumu pilnīgu atlīdzību. Īsā laikā šīs biedrības spēja nostiprināties un iekrāt zināmus naudas līdzekļus.

Arī lauku savstarpējām uguns apdrošināšanas biedrībām bija iekrāti prāvi naudas līdzekļi, kuri daudzos gadījumos sasniedza tādus naudas apmērus, kas deva iespēju biedrus uz ilgāku vai īsāku laiku pavisam atbrīvot no gadskārtējām naudas iemaksām.

Galveno vietu Latvijā apdrošināšanas tirgū ieņēma Krievijas akciju apdrošināšanas biedrības, kas galvenokārt pieņēma apdrošināšanā pilsētu un muižu celtnes, rūpniecības un tirdzniecības uzņēmumus, rūpnieciskās iekārtas, transporta līdzekļus, transporta riskus u.c.

Bez ugunsapdrošināšanas sabiedrībām līdz Pirmajam pasaules karam pēc līdzīgiem principiem sekmīgi darbojās arī savstarpējās dzīvības apdrošināšanas biedrības, savstarpējās krusas apdrošināšanas biedrības, savstarpējās kuļmašīnu

apdrošināšanas biedrības, savstarpējās kuģu apdrošināšanas, apdrošināšanas biedrības pret nelaimes gadījumiem un pret zirgu zādzībām.

Rīgas III savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības polise Nr. 163, izsniegta Mārtiņam Krodera kungam. Rīgā, 1909.gada 12.jūnijā LUM 6559.

Pirmais Pasaules karš apdrošināšanas jomā ienesa neatgriezeniskas pārmaiņas. Latvijas teritorijā, rūpniecību, fabriku un dažādu iestāžu evakuācija uz Krievijas vidieni ienesa savas korekcijas, tika pārtraukta vietējo apdrošināšanas uzņēmumu darbība. Savukārt, vācu okupācijas vara nekavējās izmantot kara apstākļus Vācijas labā. Prāvs skaits Vācijas apdrošināšanas biedrību uzsāka savu darbību okupētajā Latvijas teritorijā. Laiks no 1915.gada līdz 1919.gadam bija ārkārtīgi neizdevīgs vietējo apdrošināšanas biedrību darbībai. Karš, politiskās pārmaiņas un Krievijas impērijas sabrukums aprija arī tos naudas līdzekļus un kapitālus, kas piederēja Latvijas apdrošināšanas biedrībām.

Latvijas valsts neatkarības pasludināšana 1918.gada 18.novembrī deva stimulu un ierosmi jaunas saimnieciskās un ekonomiskās dzīves atjaunošanai, bet padomju varas nodibināšanās 1919.gada sākumā un P.Bermonta karaspēka iebrukums uz kādu laiku paralizēja valsts saimniecisko darbību. Jauns periods ugunsapdrošināšanas jomā iesākās pēc Latvijas starptautiskās atdzīšanas. 1920.gadā Latvijas Republikā darbojās 8 ārzemju apdrošināšanas biedrības, 5 savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrības, 2 akciju apdrošināšanas sabiedrības un daži desmiti lauksaimnieku savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrības.

Minētās biedrības galvenokārt nodarbojās ar ugunsapdrošināšanas jautājumiem. Lai dotu iespēju vietējām apdrošināšanas biedrībām atsākt un attīstīt savu darbību, vācu okupācijas laikā dibinātām ārzemju apdrošināšanas biedrībām dotās koncesijas pakāpeniski anulēja, izbeidzot to darbību ar 1921.gada 25.maiju.

Savstarpējā apdrošināšana visvairāk izplatīta lauku apvidos. Lauku savstarpējo apdrošināšanas biedrību pastāvēšanu nodrošināja ēku apdrošināšana pret uguns nelaimi. Kopš 1922.gada pastāvēja noteikums, ka lauku ēkas obligāti jāapdrošina pret uguns postu, pārraudzību par šo procesu uzticot apriņķu pašvaldības iestādēm. 1920.gadā konstatēja, ka valstī darbojas ap 200 savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrību, no kurām vairums bija pagastu kooperatīvās biedrības un tikai 6 pilsētu savstarpējās apdrošināšanas biedrības.

1922.gada nogalē izveidojās un 1923.gada sākumā sāka darboties Savstarpējās ugunsapdrošināšanas Centrālā savienība, kuras mērķis bija apdrošināt kooperatīvu īpašumus pret uguns nelaimi, pieņemot pārāpdrošināšanā savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību riskus, kā arī veicināt racionālu kooperatīvo apdrošināšanu. Savienība vēlākajos gados plaši izveidoja plašu apdrošināšanas biedrību tīklu un saskaņoja apdrošināšanas biedrību darbību.

1926.gada atskaitēs minēts, ka kooperatīvai apdrošināšanai vislielākās izredzes bijušas uguns apdrošināšanas biedrībām. Ja 1923.gadā to skaits bija 76 biedrības, tad 1925.gadā to skaits pieaudzis līdz 193 biedrībām.

1924.gadā reāli darbojās pagastu savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrības – Rīgas, Cēsu, Valmieras, Valkas, Madonas, Liepājas, Kuldīgas, Ventspils, Talsu, Tukuma, Jelgavas, Bauskas, Jēkabpils, Ilūkstes, Daugavpils, Rēzeknes, Jaunlatgales (Abrenes) apriņķos. 1927.gadā minēts, ka pastāv šādas pilsētu savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrības - Rīgas Jūrmalā, Rīgas III, Valmierā, Aptieku, Cēsīs, Ventpilī, Kuldīgā, Zemē, Rīgas un apkārtnes Centrālā savienības, Rūjienā, Alūksnē, Mazsalacā u.c.

Latvijas ugunsapdrošināšanas biedrību pārstāvju kongresa dalībnieki. Rīgā 1921.gada 12.-13.jūnijā

Kā veidojās Latvijas savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību sadarbība ar uguns posta likvidatoriem-ugunsdzēsējiem.

Latvijas Ugunsdzēsēju biedrību un organizāciju Savienības (LUS) I kongresā Rīgā 1921.gadā 27.-29.maijā, tika pieņemta rezolūcija, ka ugunsdzēsējiem jāgriežas pie savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām, lai tās finansiāli atbalstītu I Pasaules karā un juku laikos izpostītās ugunsdzēsēju biedrības un izvazāto ugunsdzēsības inventāru. Līdztekus ugunsdzēsēju kongresam, Jelgavā notika Latvijas savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību biedru pilnsapulce, kura uzklāusot un atbalstot ugunsdzēsēju lūgumu, nolēma ziedot 25 % no 1920.gada apdrošinātāju peļņas, ugunsdzēsēju biedrību vajadzībām.

LUS II kongresā, kas notika Jelgavā 1923.gada 20.-22.maijā, ” pirmā biedrība, kas nāca palīgā un ziedoja naudu bija Latviešu savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, ziedoja 3000 rubļus, un samaksāja izdevumus par mūziku”. Pēc kongresa Latvijas presē un mēnešrakstā *Ugunsdzēsējs* daudz raksta par ugunsaisardzības problēmām laukos. Jelgavas BUB pārstāvis Aleksandrs Daums raksta, “ka dažus pirms kara (domāts- Pirmais Pasaules karš) izcelšanās dažas spējīgākās uguns apdrošināšanas biedrības, lai sargātu savas intereses un dotu iedzīvotājiem iespēju pret uguni sekmīgāki cīnīties, iegādājās vairākās

nelielas šlirces (sūkņus) nodeva pagastu un biezi apdzīvotu vietu rīcībā. Cik novērots, tad no pagastu pašvaldībām ugunsapkarošanas lietā pašlaik nekas nav sagaidāms. Ugunsapdrošināšanas biedrībām būtu- viņu pašu interešu labā – ieteicams reiz uzsākt darbu turpināt, gādāt pēc iespējas vairāk par ugunsapkarošanas rīkiem, tikai ne tādā veidā kā līdz šim- ar šlirces nopirkšanu un tās nodošanu pagasta iedzīvotājiem maz kas panākts. Apdrošināšanas biedrību valdēm ieteicu griezties pie Latvijas Ugunsdzēsēju savienības valdes, kura katrā laikā sniegs lietderīgus aizrādījumus un vajadzības gadījumā izsūtīs uz vietām instruktorus. Ja pagastos pastāvēs disciplinētas ugunsdzēsēju organizācijas, tad esmu pārliecināts, ka šādām organizācijām apdrošināšanas biedrības ar prieku uzticēs savas mašīnas, jo rīks lietpratēja rokās dod iespēju novērst lielākus zaudējumus gan apdrošinātam, gan biedrībai, kurā īpašumi apdrošināti.”

Rīgas Jūrmalas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1906.g.) polise Nr.9075 izdota Annai Kojurtai par īpašuma apdrošināšanu 4000 Ls. vērtībā Mellužos, no 1932.gada 6.augusta līdz 1933.gada 6.augustam.

LUS III kongresā Liepājā 1926.gada 15.-16.maijā līdztekus citiem jautājumiem vissāpīgākais punkts- par ugunsdzēsēju biedrību “uzturēšanas jautājumu un līdzekļu rašanu”. Delegātu runās izskanēja satraukums par nevērīgo attieksmi pret ugunsdzēsējiem. Lielas cerības tika saistītas uz ugunsdzēsības likuma projekta apstiprināšanu, divi gadi pagājuši kopš likumprojekta iesniegšanas Saeimā, taču rezultāts nav sasniegts. Iesniegtie lūgumi gan valsts, gan pašvaldības iestādēm, ugunsapdrošināšanas biedrībām vienmēr tikuši noraidīti

līdzekļu trūkuma dēļ. Kā uzsver kongresa delegāti, ugunsdzēsības stāvoklis valstī nav vienaldzīgs tikai pašiem ugunsdzēsējiem. Bet reālā dzīvē viss pretēji. Līdzekļi ir un tie tiek izsniegti dažādām politiskām organizācijām, ārzemju ceļojumiem, jubilejām utt. Bet ugunsdzēsējiem, kas stāv nomodā par valsts un pilsoņu labklājību un īpašumiem, līdzekļi netiek atrasti. Par pašu līdzekļiem iegādātais un no ārzemēm ievestais ugunsdzēsības aprīkojums tiek aplikts ar muitas nodevām, līdzīgi kā dāmu cepurēm no Parīzes. Ugunsdzēsēju sarīkojumi, kas ir vienīgais biedrību ienākumu avots, tiek aplikti ar izrīkojuma nodokli. Arī ugunsapdrošināšanas biedrībām līdzekļu dažādu sacīkšu goda balvām netrūkst. Bieži izrādās, ka degošas mājas dzēšanā dalību ņēmuši airētāji, peldētāji un autobraucēji. Ņemot vērā minētos apstākļus, liekas, ka daudzām ugunsdzēsēju biedrībām līdzekļu trūkuma dēļ būs jālikvidējas. Ne ugunsdzēsēju Savienībai, ne biedrībām nav nepieciešamo līdzekļu, lai turpinātu iesākto darbu.

Latvijas sabiedrībā sakarā pieaugošo ugunsgrēku skaitu pilsētās un laukos, rūpnīcās, kokzāgētavās, dzīvojamos namos, lauku saimniecības 20.gs. 20.gadu beigās, 30.gadu sākumā kļuva aktuāls jautājums par ugunsgrēku apkarošanu laukos. Latvijas ugunsdzēsēji savos kongresos nepārtraukti uzsver par nepieciešamību aizsargāt laukus no ugunsnelaimes, dibinot ugunsdzēsēju biedrības. Par to arī kārtējo reizi sprieda Latvijas Ugunsdzēsēju biedrību un organizāciju savienības IV. kongresā Daugavpilī 1929.gada 8.-9.jūnijā.

1929.gadā Latvijā ugunsgrēku nodarītais posts un zaudējumi pārsniedza 8 miljonus latus. Statistika rāda, ka ar katru gadu zaudējumi pieaug. Cīnīties ar šo postu pirmām kārtām ir valsts un pašvaldību pienākums, pieņemot attiecīgus likumus, saistošus uguns aizsardzības noteikumus un sekot, lai pieņemtie likumi tiktu realizēti dzīvē. Pieņemtie likumi mūs ne vienmēr pasargā no uguns posta, bet gan nepieciešama aktīva sabiedrības līdzdalība un atbalsts. Plaša sabiedrības līdzdalība pastāv pilsētās un bieži apdzīvotās vietās, kur pastāv ugunsdzēsēju biedrības, bet tās izpaliek lauku apvidos, kur iedzīvotāji galvenokārt dzīvo viensētās. Mēnešraksts *Ugunsdzēsējs* 1929.gada decembra numurā apraksta dabas stihiju –postu pārņēma negaisu: ” 1929.gada 2.septembra pēcpusdienā starp plkst.14 un 16 Jelgavas, Tukuma, Bauskas, Jēkabpils un Ventspils apriņķos un Latgalē plosījās neredzēti pārņēma negaisi, divu stundu laikā nosperti divi cilvēki, ļoti daudz mājlopu, nodedzinātas vairāk kā 20 ēkas ar labības un lopbarības krājumiem, lauksaimniecības mašīnām un inventāru. Materiālie zaudējumi pārsniedz 1000000 Ls. un sedzami no pašu līdzekļiem, jo lielākā daļa nodegušo ēku nav bijušas apdrošinātas, bet labākā gadījumā tikai par kādu daļu no ēku patiesās vērtības. Plašās aprindās pastāv uzskats, ka zibens ir dabas parādība, kurai nevar pretoties un no tās nevar izglābties. Ja zemnieki laikus būtu parūpējušies par zināmu nodrošinājumu, tad nevajadzētu ciest tik milzīgus zaudējumus. Lauksaimnieki bieži aizbildinājās, ka par pilnu īpašumu

apdrošinājumu maksājamas lielas prēmijas, kas tagadējos apstākļos neesot pa kabatai. Bet ietaupot dažus latus uz apdrošināšanas prēmiju rēķina, zemnieki zaudējuši simtus un tūkstošus latus. Zemniekiem jādomā par zibeņu novadu ierīkošanu, saprotams, ka tas prasīs zināmus ieguldījumus, lauku ugunsdzēsēju biedrībām jānodrošina uz šādas ierīces ieviešanu, jo tas būtu solis uz priekšu cīņā ar uguns nelaimēm. Negaisa nodarītie zaudējumi kalpos kā dārga mācība, ka pret saviem īpašumiem nedrīkst izturēties nolaidīgi un tie ir jāapdrošina pret nelaimes gadījumiem savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrībās.”

Pasaules ekonomiskā krīze skāra arī Latviju, notiek daudz ļaunprātīgu dedzināšanu, it sevišķi, lai saņemtu apdrošināšanas naudu. Dega pārsvarā kokzāģētavas, rūpnīcas, fabrikas, darbnīcas, zemnieku sētas u.c.

1930.gadā sakarā ar lielo ugunsgrēku skaitu, Vispārējā ugunsapdrošināšanas biedrību sapulce konstatēja, ka ugunsgrēki, sevišķi kokmateriālu zāģētavās un noliktavās, kļūst sistemātiski un bīstami, un tagad arī savstarpējās uguns apdrošināšanas iestādes iesaistās šajā procesa stabilizēšanā. Tā 1930.gada 29.martā Savstarpējo ugunsapdrošinātāju biedrību pārstāvju apspriedē uzstājās Latvijas Ugunsdzēsēju biedrību un organizāciju Savienības (LUS) valdes priekšsēdētāja biedrs Jānis Krastiņš ar ugunsdrošības situācijas izklāstu un iezīmēja ugunsdzēsēju un ugunsapdrošinātāju sadarbības galvenos virzienus. Viņš uzsvēra, ka vispirms jādomā par jaunu ugunsdzēsēju biedrību dibināšanu, kuras darbotos uz pastāvošo biedrību normālstatūtu pamata ar noteiktu mērķi- cīņa ar ugunsgrēkiem. Šo biedrību priekšgalā nepieciešams izvirzīt enerģiskus un uzņēmīgus cilvēkus, kuri spētu rast līdzekļus biedrību veidošanai un iedvesmot uguns apkarošanai līdzpilsonus.

Otrs veids-ugunsdzēsēju komandu (pulciņu) dibināšana pie savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām, kuras ir izveidotas katrā pagastā. Šo minēto biedrību statūti paredz, ka biedrības var dibināt ugunsdzēsēju pulciņus (komandas). Minētām biedrībām ir zināma priekšrocība, jo tās ir uzkrājušas zināmu kapitālu (naudas līdzekļus) un varētu izlietot ugunsdzēsības rīku un inventāra iegādei. Samazinot ugunsgrēku skaitu, samazinātos arī naudas zaudējumi, un šīm biedrībām būtu zemākas apdrošināšanas izmaksas. Komandas varētu veidot pēc pastāvošo ugunsdzēsēju biedrību statūtiem, tās pamatā militarizēta disciplinēta iekārta. Komandas priekšnieks pārzinātu komandas taktisko un tehnisko pusi, bet par biedrības materiālo nodrošinājumu gādātu uguns apdrošināšanas biedrības valde. Saskaņota Savstarpējās uguns apdrošināšanas Centrālās savienības un Latvijas Ugunsdzēsēju Savienības darbība veicinātu ugunsgrēku apkarošanu, kā arī atvieglotu organizatorisko jautājumu risināšanu pēc Uguns apkarošanas likuma pieņemšanas.

Ugunsdzēsēju organizācijas darbojās arī pie fabrikām, rūpnīcām un dzelzceļa sistēmā. Praktiskā darbā šo biedrību un organizāciju sadarbības

saskaņošana neradīs nekādus sarežģījumus. Ugunsapkarošanas organizāciju iekārta būs saskaņota un līdz ar to darba spējīgāka, piemērota prasībām, kādas izvirza jaunais Uguns apkarošanas likums. Sanāksmē izskanēja doma par aizsargu iesaistīšanu ugunsdzēsēju biedrību dibināšanā un darbībā. Vietējie aizsargi labi pārzina vietējo teritoriju un iedzīvotājus, aizsargi labi organizēti un disciplinēti, blakus savam pienākumam tiem nebūtu grūti palīdzēt vietējiem iedzīvotājiem ugunsgrēku dzēšanā.

Lielāka uzmanība jāpievērš ugunsdrošības noteikumu ievērošanai. Jāatgādina, ar uguni apieties uzmanīgi, saimniecībās turēt kārtībā dūmvadus un skursteņus. Nodrošināt saimniecības ar kāpnēm, ķekšiem, cirvjkiem un spaiņiem, iegādāties hidropultu, kurš nemaksā dārgi, bet ir pirmais līdzeklis ugunsgrēka izcelšanās gadījumā- šo hidropultu var pielietot arī saimnieciskām vajadzībām, pārmainot šļūtenes uzgali. Jāraugās, lai dzīvojamo ēku un saimniecības celtnu tuvumā būtu ūdens krātuves, ja tādu nav, jāierīko pamatīgas un dziļas akas.

Jau pirms Pirmā Pasaules kara Latvijā pastāvēja noteikumi, ka katrā saimniecībā jāglabā un jāuztur kārtībā ugunsdzēsāmie rīki un piederumi, novietojot pie mājām apzīmējumus, kas katrā saimniecībā glabājas. Tagad par to ir aizmirsts. Šie noteikumi ir jāatjauno un jāseko, lai tos izpildītu. Šo uzdevumu varētu veikt ugunsapdrošināšanas biedrību pārstāvji, līdztekus varētu pārliecināties vai uguns aizsardzībai atsevišķās saimniecībās pievērsta vajadzīgā uzmanība un pildīti dotie norādījumi. Citās valstīs darbojas uguns uzraudzības dienests, kas uz vietas seko doto norādījumu izpildei un atrisina ar ugunsdrošību saistītas problēmas. Latvijā nepastāv šāda uzraudzības iestāde un cerams, ka ugunsapdrošināšanas biedrības kopā ar valsts un pašvaldības iestādēm tam sāks pievērst nopietnāku uzmanību, un veidos šāda tipa uguns uzraudzības iestādes.

1930.gada 5.decembrī Latvijas Saeima, beidzot pēc ilgu gadu gaidīšanas, apspriešanas un izvērtēšanas un saskaņošanas pieņēma *Uguns apkarošanas likumu*, kas noteica ugunsdzēsības tiesiskos, juridiskos un ekonomiskos pamatus, ugunsdzēsēji ieguva valsts materiālo atbalstu. Tika izveidota Ugunsgrēku apkarošanas padome deviņu locekļu sastāvā, kurā viena locekļa vietu ieņēma pārstāvis no Ugunsapdrošināšanas centrālām kooperatīvām organizācijām. Līdz ar to ugunsapdrošināšanas biedrības bija iesaistītas un līdzatbildīgas ugunsgrēku apkarošanas procesā un bija lietas kursā par situāciju ugunsdzēsības nozarē.

1931.gadā balstoties uz jauno likumu, Iekšlietu ministrijā izveidoja Ugunsgrēku apkarošanas inspekciju, kurā darbojās arī ugunsapdrošināšanas biedrību pārstāvis.

1931.gada 15.un 16. jūnijā Latvijas Ugunsdzēsēju biedrību un organizāciju Savienība kopā ar Savstarpējās Apdrošināšanas Centrālo Savienību sarīko ugunsdzēsības un aizsardzības kursus. Piedalītiesursos tika uzaicināti katrs lauku un mazāko pilsētu savstarpējo ugunsapdrošināšanas un ugunsdzēsēju

biedrības darbinieks. Kursu programma bija plašajā Rīgas pilsētas Ugunsdzēsēju komandas brandmajors Artūrs Ķiesners, brandmeistari Eduards Lapovics un Žanis Ansons referēja par ugunsdzēsības organizāciju un vadību, par ugunsdzēsības rīku izvēli, uzturēšanu un kopšanu, notika praktiskas apmācības ugunsdzēsības rīku pielietošanā, ūdens apgādē, ūdens padošanā un darbs ar šļūteņu līnijām. Ugunsdzēsības taktikā skaidroja par ugunsgrēku veidiem, dzēšanas veidiem, dzēšanas paņēmieniem un signalizāciju.

1936.gada mēnešrakstā *Ugunsdzēsējs* augusta numurā vēlreiz uzsver, ka ugunsdzēsēju biedrību materiālo stāvokli var uzlabot likumdošanas ceļā, paredzot noteiktas naudas summas pagastu un savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību budžetos par labu ugunsdzēsības lietai.

1936.gada decembrī Latvijas Ugunsdzēsēju Savienības priekšsēdētājs Alberts Krieviņš uzaicināja visas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības un citas radnieciskās organizācijas neliegt materiālu atbalstu brīvprātīgo ugunsdzēsēju organizāciju izveidošanai un tā neatliekamām vajadzībām. Uzaicinājumā norādīts, ka 18 tūkstoši lielā ugunsdzēsēju saime līdz šim visu ieguvusi pašdarbības ceļā, nesāņemot ne valsts, ne pašvaldību pabalstus. Darbībai paplašinoties, savienība vairs nespēj apgādāt ugunsdzēsējus ar nepieciešamiem darbarīkiem, ietēru u.t. Arī ugunsnelaimes nāk negaidot un tāpēc neviens nav drošs, ka tā pāietu viņam garām. Lai sekmīgi cīnītos ar uguns postu, ikviena pilsoņa pienākums ir stiprināt ugunsdzēsēju darba spējas. Ziedojumus pieņem Ugunsdzēsēju savienības birojā Rīgā, Raiņa bulvārī, 13, dz.2.

Šāds paziņojums norāda, ka neskatoties uz solījumiem par ugunsdzēsības lietu sakārtošanu, joprojām nav valsts atbalsta ugunsdzēsības nozarei.

Šādu uzaicinājumu publicēja Latvijas lielākie laikraksti *Jaunākās ziņas*, *Brīvā Zeme*, *Rīts*, kā arī novadu avīzes.

20.gs. 30.gadu beigās izskanēja apgalvojums, ka savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības gūst materiālus labumus izmaksājamo ugunsgrēku zaudējumu atlīdzības veidā, ka tās darbojas tikai kapitāla uzkrāšanai, ne izmaksāšanai ugunsgrēkos cietušajiem valsts pilsoņiem. Jāatzīmē, ka 1922.g. un 1929.g. noteikumi par lauku ēku obligāto apdrošināšanu aprīņa pašvaldības iestādēs ne vienmēr tika izpildīti, tāpēc daļa lauku sētu palika neapdrošinātas un Zemkopības ministrija bija spiesta sniegt materiālu palīdzību tiem lauksaimniekiem, kas nepietiekamas apdrošināšanas dēļ nokļuva bezizejas stāvoklī.

Tādēļ tika sagatavots jauns likums *Likums par obligāto (obligatorisko) ugunsapdrošināšanu*, kuru Ministru kabinets pieņēma 1938.gada 17.martā. Likums noteica, ka visas lauksaimniecības, kā arī pagastu pašvaldības ēkas obligāti jāapdrošina pret zaudējumiem no uguns vai zibens postījumiem.

Īpašumu apdrošināšana jāveic vietējās apdrošināšanas biedrībās. Ēku apdrošināšanas pārzināšana uzticēta pagasta valdei. Ēkas, kas nebūs brīvprātīgi apdrošinātas, pagasta valde pieteic apdrošināšanā vietējai savstarpējai apdrošināšanas biedrībai, kurām nav tiesību atteikties no obligātās apdrošināmās ēkas apdrošinājuma. Lauksaimniecības un pagastu pašvaldības ēkām apdrošināšanas summai jābūt ne zemākai par 75 % no ēku vērtības, bet pagastu pašvaldību ēkas apdrošināmas par pilnu vērtību. Izpildot jaunā likuma prasības, visām savstarpējām apdrošināšanas biedrībām būs jāpārvērtē obligāti apdrošināmās ēkas un jānoteic jaunas apdrošinājuma summas. Šis darbs, saskaņā ar likumu jāveic vēlākais līdz 1939.gada 31.decembrim.

Ar likuma pieņemšanu ugunsapdrošināšanas sistēma tiek apvienota un sakārtota, izveidota uz racionāliem pamatiem. Jaunajos noteikumos paredzēts, ka savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības turpmāk zināmu procentu maksās ugunsdzēsības attīstībai. Apdrošinātāji nelielu procentu no prēmiju maksas iemaksās pagastu valdēs, kuras šīs summas izlietos Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību un komandu dibināšanai un atbalstīšanai, ugunsdzēsēju apmācībai, praktisko nodarbību izvešanai, ugunsdzēsības tehnikas un inventāra iegādei. Apdrošināšanas prēmijas pazeminātas ēkām, kuras celtas no ugunsdrošiem celtniecības materiāliem, tādejādi veicinot uguns drošu ēku celtniecību un tas nozīmē –mazāk ugunsgrēku, mazāk zaudējumu, mazāk cilvēcisku pārdzīvojumu.

Likumā paredzēts, ka līdz 1938.gada beigām katrā pagastā būs viena savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība, bet liekās biedrības pievienos citām biedrībām un visas biedrības apvienos Savstarpējās apdrošināšanas centrālā savienībā.

Sekojoš likuma norādījumiem Latvijas mazpilsētās un pagastos veidojās jaunas brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības un komandas, par kuru nepieciešamību un vajadzību jau sen cēla trauksmi gan Latvijas Ugunsdzēsēju Savienība, gan paši ugunsdzēsēji. Par ugunsdzēsēju biedrību un komandu organizēšanu un veidošanu presē un sabiedrībā izskanēja runas jau 10 gadu garumā un laikā, kad pieņēma *Ugunsapkarošanas likumu*. Tagad šī jautājuma risināšanā iesaistījās Iekšlietu ministrijas Būvniecības departaments, lauku pašvaldības un vietējās lauku organizācijas, jo tās labi apzinājās kādu postu un zaudējumus nes ugunsgrēki.

Tā, kā piemērus un apstiprinājumus ugunsapdrošināšanas likuma pantiem var minēt faktus. 1938.gada februārī Zemgalē, Bērmuižas pagasta vecākais E.Knohs, Bērmuižas-Sīpeles ugunsapdrošināšanas biedrības priekšnieks Ž.Šulcs, aizsargu nodaļas priekšnieks O.Beimanis, dzirnavu īpašnieks A.Pauzers, pienotavas vadītājs V.Grauze, u.c. pagasta sabiedrības pārstāvji, piedaloties LUS Padomes loceklim, Jelgavas BUB biedram, ugunsapdrošināšanas biedrības pārstāvim A.Brūmelim, pēc plašām pārrunām un statūtu nolasīšanas vienbalsīgi

atzina, ka dibināma brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība un parakstīja biedrības statūtus. Pēc statūtu apstiprināšanas un reģistrācijas Iekšlietu ministrijā biedrība uzsāka savu darbību. Biedrības darbības rajons bija plašs-Bērzmuižas, Līvberzes, Sīpeles pagasti, daļa no Šķibes un Džūkstes pagastiem. Ugunsdzēsēji ar sabiedrības atbalstu iegādājās ugunsdzēsēju automobili, motorsūkni, šļūtenes u.c. ugunsdzēsības aprīkojumu.

Savukārt Krustpils savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība vietējā avīzē *Jēkabpils Vēstnesis* ievietoja sludinājumu, ka lūdz pieteikties pilsoņus, “kas gribētu, varētu, prastu rīkoties ar hidropultiem, pieņemt tos glabāšanā un pielietošanā Variešu, Piņņu, Jerniķu, Zilānu, Druķu pagastos. Par piegādāšanu gādās biedrības valde.”

1938.gada maijā Cīravas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība savā paspārnē organizēja ugunsdzēsēju sekciju, kura iegādājusies vienu rokas sūkni. Skaudrs apliecinājums šiem likuma pantiem un prasībām- Ludzas ugunsgrēks. Dažus mēnešus vēlāk, 1938.gada 11.jūnijā Ludzas pilsētā izcēlās liels ugunsgrēks, kurš skāra visus pilsētas iedzīvotājus. Lielākā daļa pilsoņu bija izmisuši un bēdu nomākti, jo no gadiem krātās iedzīves nekas pāri nepalika, kā tikai tas, kas bija mugurā, jo nekas nebija apdrošināts. Turpretī tie pilsētas iedzīvotāji, kuri bija apdrošinājuši savus īpašumus, uguns postu panesa mierīgāk, jo zināja, ka saņems zināmu atlīdzību par ugunsgrēkā zaudētajiem īpašumiem.

1940.gada sākumā, pirms padomju okupācijas, Latvijā darbojās ap 500 lauku savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības, tas nozīmēja, ka tikai 18 pagastiem nebija savas ugunsapdrošināšanas biedrības. Arī pilsētās darbojās 49 šāda veida savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības, kas pieņēma apdrošinājumā pilsētu iedzīvotāju nekustamos īpašumus.

Lauku savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības apvienoja 110000 biedrus, to skaitā 92% lauksaimniecības zemes īpašniekus, 2% amatniekus, 1,2 % zvejniekus. Lauku ugunsapdrošināšanā bija iekļautas 500000 dažādas saimniecību un rūpniecības uzņēmumu ēkas, kuru apdrošināšanas kopsumma pārsniedza 500 milj. latu. Pieaugot ugunsdrošu celtniecības materiālu izmantošanai, ugunsgrēku skaits pēdējos gados samazinājies, tomēr ugunsgrēka riskam vēl arvien ik gadus pakļauti caurmērā 0,12 % no nekustamo objekta kopskaita, tādēļ ugunsapdrošināšanai ir ļoti svarīga nozīme zaudējumu segšanā.

Arī katrā pilsētā darbojās pilsētu ugunsapdrošināšanas biedrības. Šajās biedrībās pret ugunsgrēka risku bija apdrošināti ap 55000 objekti vairāk kā 260 milj. latu vērtībā. Visvairāk ugunsapdrošināšanas biedrības bija Vidzemē un Zemgalē, šīs biedrības apdrošinājumu noguldījumu ziņā bija daudz bagātākas. Arī Latgale uzrādīja iepriecinošus rezultātus, lai gan no 71 biedrībām 56 biedrības tika nodibinātas tikai 1938.gada beigās saskaņā ar 1938.gada 29.marta likumu *Par obligāto ugunsapdrošināšanu*, saskaņā ar kuru visas lauksaimniecības, kā arī

pagastu pašvaldību ēkas bija obligāti jāapdrošina pret zaudējumiem no uguns un zibens postījumiem vietējās savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrībās. Ugunsapdrošināšanas biedrībām neliels procents no prēmiju maksas iemaksājams pagastu valdēs, kuras šīs summas izlietos jaunu ugunsdzēsēju komandu izveidei un atbalstam, ugunsdzēsības aprīkojuma iegādei.

Pēc likuma pieņemšanas daudzas lauksaimniecības biedrības savos darbības rajonos, kur nav apdrošināšanas biedrības, saziņā ar Savstarpējo apdrošināšanas centrālo savienību uzsākušas apdrošināšanas biedrību dibināšanu pagastos. Sevišķi tas izpaužas Latgales novadā, jo šeit biedrībā jāorganizē gandrīz katrā pagastā.

Ugunsapdrošināšanai sevišķi svarīga nozīme bija mazpilsētās, jo lielākās pilsētās parasti darbojās Centrālās apdrošināšanas iestādes un to filiāles. Ugunsgrēka risks mazpilsētās parasti ir lielāks nekā laukos, jo pilsētās no apdrošināto ēku kopskaita ik gadus caurmērā nodeg līdz pat 0,2% ēku.

1938.gadā ugunsapdrošināšanas biedrību pārstāvji kopā brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrību pārstāvjiem izskaidroja obligātā apdrošināšanas likuma pantus un sniedza praktiskus padomus pagastu pašvaldībās un zemnieku saimniecībās.

LIKUMS PAR OBLIGATORISKO UGUNSAPDROŠINĀŠANU 1938.g.

Likums par obligatorisko ugunsapdrošināšanu

Ministru kabinets 1938. g. 17. martā

ir pieņēmis un Valsts Prezidents izsludina

šādu likumu:

1. Visas lauksaimniecības, kā arī pagastu pašvaldību ēkas obligatoriski jāapdrošina pret zaudējumiem no uguns vai zibens postījumiem. Ēku apdrošināšanas pārzināšana piekrīt pagasta valdei.

2. Ēkas, kas nebūtu brīvprātīgi apdrošinātas, pagasta valde pieteic apdrošināšanā vietējai savstarpējās apdrošināšanas biedrībai; pēdējai nav tiesības atteikties obligatoriski apdrošināmās ēkas pieņemt apdrošināšanā.

3. Par obligatoriski apdrošināmām ēkām savstarpējās apdrošināšanas biedrības uzņemas nepārtrauktu atbildību, iekasējot prēmiju maksājumus uz priekšu par laiku ne ilgāku kā viens gads. Laikā brīvprātīgi nenomaksātās apdrošināšanas prēmijas, uz biedrības pieprasījumu, pagasta valde piedzen neapstrīdamu prasījumu piedzīšanas kārtībā.

4. Obligatori apdrošināmo lauksaimniecības ēku apdrošināšanas summas noteicamas ne zemāk kā 75% apmērā no ēku patiesās vērtības, bet pašvaldībām piederošās ēkas apdrošināmas šo ēku pilnā vērtībā. Ēkas novērtē savstarpējās ap-

drošināšanas biedrības valde vai viņas pārstāvji; novērtēšanā ir tiesība piedalīties arī pagasta valdes pārstāvim.

5. Par obligatoriski apdrošināmām ēkām pagasta valde ved sarakstus, atzīmējot atsevišķi saimniecību un pagasta pašvaldības ēku sastāvu, vērtību un apdrošināšanas summas. Savstarpējās apdrošināšanas biedrībai jāsniedz pagasta valdei ziņas par biedrībā apdrošinātām ēkām un pārmaiņām ēku sastāvā un apdrošināšanas summās, kā arī par notikušiem uguns zaudējumiem un izmaksātām zaudējumu atlīdzības summām.

6. Obligatori apdrošināmām ēkām pārejot cita īpašumā, uz jauno īpašnieku pāriet arī visas no apdrošinājuma izrietošās tiesības un pienākumi.

7. Ugunsgrēka gadījumā zaudējuma atlīdzība izmaksājama nodegušās ēkas īpašniekam vai viņa likumīgam pārstāvim, vai ķīlas turētājam, neatvelkot no izmaksājamās summas valsts vai citu trešo personu prasījumus pret ēku īpašnieku, izņemot varbūtēju nesamaksātu kārtējo apdrošināšanas prēmijas maksu, kas atskaitāma no izmaksājamās summas.

8. Obligatorio apdrošinājumu līgumu saistības pamatojas uz savstarpējās apdrošināšanas biedrību statūtiem un šo biedrību vispārējiem apdrošināšanas nosacījumiem, ciktāl tas šajā likumā nav noteikts citādi.

9. Pagastu pašvaldību ēkas savstarpējās apdrošināšanas biedrībām obligatori jānodod pārapirošināšanā Savstarpējās apdrošināšanas centrālai savienībai, vismaz 75% apmērā. Šo pārapirošināšanas apmēru var samazināt vienīgi ar Iekšlietu ministrijas piekrišanu gadījumos, kad savstarpējās apdrošināšanas biedrības pašatbildības spējas un apdrošināšanas summu apmērs to atļauj.

10. Pagasta pašvaldība, iestājoties vietējā savstarpējās apdrošināšanas biedrībā, var prasīt viena pagasta valdes pārstāvja ievēlēšanu biedrības valdē vai revīzijas komisijā, ja tur jau nebūtu ievēlēts kāds pagasta valdes loceklis. Iekšlietu ministrija var sūtīt vienu pārstāvi, kā pilntiesīgu loekli Savstarpējās apdrošināšanas centrālās savienības pārvaldē vai revīzijas komisijā.

11. Obligatori apdrošināmās ēkas var apdrošināt brīvprātīgi arī privātās akciju apdrošināšanas biedrībās vai valsts apdrošināšanas uzņēmumā. Šādos gadījumos minētām sabiedrībām un valsts apdrošināšanas uzņēmumam jāievēro šā likuma 4., 5., 6. un 7. pantā paredzētie noteikumi un par apdrošinājumu pārtraukšanu jāziņo pagasta valdei.

Pārejas noteikumi.

1. Savstarpējās apdrošināšanas biedrību atbildība, saskaņā ar šā likuma 3. pantu, iestājas ar 1939. gada 1. janvāri par visiem šā likuma 1. pantā minēto ēku apdrošinājumiem, kas līdz tam laikam bijuši noslēgti Lauku pašvaldību apdrošināšanas savienībā Rīgā un Latgales lauku pašvaldību apdrošināšanas savienībā Rēzeknē, izņemot apdrošinājumus, par kuriem prēmiju maksa būtu samaksāta uz priekšu par laiku pēc 1939. gada 1. janvāra. Par pēdējiem

apdrošinājumiem vietējo savstarpējās apdrošināšanas biedrību atbildība iestājas ar to dienu, līdz kurai bijusi samaksāta apdrošināšanas prēmija minētās savienībās, bet ne vēlāk kā ar 1940. g. 1. janvāri.

2. Līdz tam laikam, kamēr nav notikusi apdrošināto ēku pārvērtēšana un apdrošināšanas summu noteikšana saskaņā ar šā likuma 4. pantu, savstarpējās apdrošināšanas biedrības uzņemas atbildību par šo pārejas noteikumu 1. pantā minētiem apdrošinājumiem tādu apdrošināšanas summu apmērā, par kādām ēkas bijušas apdrošinātas agrākās savienībās. Ēku pārvērtēšanai un apdrošināšanas summu noteikšanai šā likuma 4. pantā paredzētā kārtībā un apmērā jānotiek vēlākais līdz 1939. g. 31. decembrim.

3. Lauku pašvaldību apdrošināšanas savienībai un Latgales lauku pašvaldību apdrošināšanas savienībai pēc šā likuma spēkā stāšanās iekšlietu un zemkopības ministri iecel likvidatorus. Savienību likvidācija nobeidzama vēlākais līdz 1940. g. 1. jūlijam. Laikā no 1939. gada 1. janvāra līdz tā paša gada 31. decembrim minētām savienībām nav tiesības slēgt jaunus apdrošināšanas līgumus.

4. Latgales lauku pašvaldību apdrošināšanas savienības kapitāla atlikums pēc likvidācijas nobeigšanas sadalāms starp vietējām savstarpējās apdrošināšanas biedrībām, samērīgi apdrošināšanas summām par kādām minētā savienībā apdrošinātas ēkas pāriet savstarpējās apdrošināšanas biedrību atbildībā. Līdz savienības likvidācijas nobeigšanas dienai neiekasētās prēmiju parādu summas piedzen no parādniekiem attiecīgās pagastu valdes un saņemtās summas iemaksā sava pagasta vai iecirkņa savstarpējās apdrošināšanas biedrībai

5. Lauku pašvaldību apdrošināšanas savienības kapitāla atlikums pēc savienības likvidācijas iemaksājams Lauku pašvaldību fondā, kas arī piedzen līdz likvidācijas nobeigšanas dienai vēl neiekasētos prasījumus.

6. Apvidos, kur līdz 1939. gada 1. janvārim vēl nedarbotos vai nebūtu nodibinātas savstarpējās apdrošināšanas biedrības, šo biedrību vietā atbildību par obligatoriski apdrošinātām ēkām, saskaņā ar šā likuma noteikumiem, uzņemas Savstarpējās apdrošināšanas centrālā savienība, līdz tam laikam, kamēr nodibinās vietējās savstarpējās apdrošināšanas biedrības.

7. Instrukciju šā likuma piemērošanai izdod zemkopības ministrs saziņā ar iekšlietu un finanšu ministriem.

Rīgā. 1938. g. 29. martā.

K. Ulmanis,

Valsts un Ministru Prezidents.

Likuma teksts Valdības Vēstnesis, 1938. gada 31. janvāris, izdevuma numurs 74.

Pēc likuma *Par obligāto ugunsapdrošināšanu* pieņemšanas daudz diskutēja par uguns aizsardzības (ugunsdrošības) un ugunsdzēsības saistību ar savstarpējās

ugunsapdrošināšanas biedrību darbību. Ja ugunsdrošības un ugunsdzēsības lietas veidotas un organizētas uz drošiem pamatiem, tad arī zaudējumi ugunsgrēkos atgādās retāk. Savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām rodas iespēja uzkrāt brīvus līdzekļus, kas savukārt atļauj tām saviem biedriem samazināt gadskārtējās prēmiju maksas. Savstarpējās apdrošināšanas biedrības var ietaupītos līdzekļus novirzīt ziedojumiem brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībām vai ugunsdzēsības aprīkojuma iegādei. Izvērtējot ugunsgrēku statistiku lauku pagastos redzams, ka ugunsgrēki visvairāk skar tos nomaļākos un tālākos apvidus, kuros iedzīvotāji ir atturīgāki ugunsdrošības un ugunsdzēsības lietu kārtošanā. Tādēļ Savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību Centrālā savienība saziņā ar Latvijas Ugunsdzēsēju Savienības pārstāvjiem ir izveidoja rīcības rekomendācijas plānu ugunsdzēsēju un ugunsapdrošinātāju sadarbībai. Tās vēlreiz atgādināja kādi pasākumi un darbības veicamas, lai kopdarbība būtu nestu iecerēto rezultātu- jebkura apdzīvota vieta vistālākajā nomalē būtu pasargāta no uguns postošās darbības.

Savstarpējām apdrošināšanas biedrībām pagastu iedzīvotājus jāpieradina domāt, ka ugunsaisardzības pasākumi veicami arī pašu spēkiem un samērā vienkāršiem līdzekļiem, un tikai tad, kad tas būs veikts, varēs domāt par organizācijas vai biedrības dibināšanu, statūtu pieņemšanu un komandu vadības ievēlēšanu. Patreiz apdrošināšanas biedrībām jāuzkrāj līdzekļi, jānodibina atsevišķs ugunsdzēsības fonds, ko veido gadskārtējie atskaitījumi no tīrā atlikuma. Kad līdzekļi uzkrājušies, jāsāk domāt par ugunsdzēsības rīku iegādi. Vispirms jāiegādājas sīkais inventārs, vēlāk pārejot uz lielāku un modernāku aprīkojumu. Līdz ar aprīkojuma iegādi jāsāk domāt par ugunsdzēsēju organizatoriskiem jautājumiem. Pilsētās un lielākajos pagastos darbojas ugunsdzēsēju biedrības ar labi apmācītiem un sagatavotiem darbiniekiem, kas nepieciešamības gadījumos apkalpo arī tuvāko apkārtni. Nomaļās vietas, tālāko apkārtni tās pilnībā nevar apkalpot, tādēļ būtu vēlams, ka tālākajos apvidos veidotos ugunsdzēsēju organizācijas, kas briesmu gadījumos spētu palīdzēt iedzīvotājiem. Šādu mazāku ugunsdzēsības vienību (pulciņu) organizēšana būtu jāuzņemas savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām. Pulciņi var būt vairāki, atkarībā no ugunsdzēsēju aprīkojuma daudzuma, lauku māju izvietojuma un apdzīvotās vietas iedzīvotāju skaita. Optimālais variants, katram pulciņam jāapkalpo ne vairāk kā 10-15 lauku saimniecības. Katram savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības biedram obligāti jāpiedalās pulciņa darbībā, un jāveic viņa spējām atbilstošs uzdevums. Jaunākie un spēcīgākie dalībnieki jāieskaita aktīvos dzēsējos, vecākie- ūdens piegādātājos un apkārtējo māju apsargos. Katram pulciņa dalībniekam jāizsniedz instrukcija par uzticētiem pienākumiem. Pulciņu vada viens no aktīvākajiem dalībniekiem, kam ir

nepieciešamās zināšanas, tas varētu būt bijis karavīrs, aktīvs aizsargs vai cits zinošs biedrs.

1940.gada sākumā, kad daļu Eiropas valstu teritorijas okupēja hileriskā Vācija un sākās Otrais Pasaules karš, Latvijas Iekšlietu ministrijas Pasīvē gaisa aizsardzības pārvalde izstrādā jaunu valsts ugunsgrēku apkarošanas plānu, kurā zināma vieta ierādīta arī savstarpējām ugunsapdrošināšanas biedrībām. Plānā bija minēts, ka pilsētās un lielākos centros izveidos motorizētas ugunsdzēsēju organizācijas kuras apgādās ar automobiļiem, motorsūkņiem, šļūtenēm u.c. ugunsdzēsības aprīkojumu. Laukos un pagastu centros noorganizēs nemotorizētas ugunsdzēsēju organizācijas ar vienkāršāku inventāru- rokas sūkņiem un hidropultiem. Ugunsdzēsības sistēmas reorganizācijā un pilnveidošanā piesaistīs ne vien pašvaldības, bet arī savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības. Šajā pasākumu plānā ietilpa arī iedzīvotāju apmācības un praktiska sagatavošana dzēšanas un glābšanas darbiem, mākslīgo ūdenstilpņu ierīkošana sabiedrisko un lauksaimniecības ēku tuvumā. Šos plānus pārtrauca PSRS okupācija Latvijas Republikā.

Savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrības tika slēgtas 1940.gada jūnijā, kad padomju vara noteica, ka apdrošināšana veicama obligāti, īpašumi tika apdrošināti valsts uzņēmumā *Gosstrah*. Vācu okupācijas laikā mēģināja atjaunot savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības, taču šos pasākumus pārtrauca padomju varas nodibināšana.

Savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrību sadarbības hronika ar brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrībām, pašvaldībām un sabiedriskām organizācijām (saraksts sagatavots pēc preses izdevumu materiāliem)

1924.gada 26.-29.jūlijā Rīgā, Viestura dārzā Latvijas Ugunsdzēsēju Savienība sarīkoja I Latvijas uguns apkarošanas izstādi. Izstādes ietvaros bija organizētas t.s. uguns apkarošanas propogandas dienas, tādēļ izstādei lielu uzmanību pievērta valsts un pašvaldības iestādes. Izstādes programmā bija paredzētas sekojošas nozares- ugunsdzēsības tehnika, uguns aizsardzība, apdrošināšana pret uguni, ugunsdroša būvniecība, vēsture un statistika. Latvijas stendu – apdrošināšana pret uguni prezentēja Latvijas Savstarpējās ugunsapdrošināšanas Centrālā savienība, kura finansiāli atbalstīja Latvijas Ugunsdzēsēju Savienību.

1925.gads. Katru vasaru lauksaimnieki un ugunsapdrošināšanas biedrības cieš prāvus zaudējumus no ugunsgrēkiem, kuri izcēlusies zibens spēriena rezultātā. Lai mazinātu zaudējumus, nepieciešams veicināt ērtu un lētu zibeņnovadītāju uzstādīšanu lauku saimniecībās. Lai palīdzētu zemniekiem, Latvijas Lauksaimnieku Centrālā biedrība organizēja kursus lauku amatniekiem zibeņu novadītāju ierīkošanai, ņemot vērā Vācijas lauksaimnieku un ugunsdzēsēju

pieredzi. Izstādes mērķis bija pateikt valsts un pašvaldību iestādēm par ugunsdzēsības dienesta nozīmīgumu un efektivitāti, parādīt visai sabiedrībai, ka ugunsdzēsēji ir nepieciešami.

1926.gadā Bērzmuižas pagasta nama celtniecībā atbalstu sniedz vietējā savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība.

1931.gadā Valgundes savstarpējā uguns apdrošināšanas biedrība rīko pagasta svētkus sakarā ar pagasta biedrību namu iesvētīšanu, kura celtniecībā apdrošinātāji ziedojuši prāvus līdzekļus.

1932.gadā Madonas BUB iegādājās automobiļa *Ford* šasiju par 2490 Ls, virsbūves izbūves darbus veic I.Rigerta autodarbnīcā Madonā. Līdzekļus auto iegādei ziedo Madonas pilsētas valde - 600 Ls, Madonas ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1911.g.) - 600 Ls., Praulienas ugunsapdrošināšanas biedrība - 1000 Ls., Cesvaines apdrošināšanas biedrība (dib.1927.g.) - 1000 Ls., Sarkanu - 1000 Ls.

1932.gadā viena no vecākajām Rīgas Jūrmalas biedrībām- Bulduru Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība (dib.1869.g.) iegādājās motorsūkni, Rīgas Jūrmalas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība piešķīra 400 Ls. motorsūkņa iegādei.

Bulduru Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības automobilis, 1932.gads LUM 4027

1932. gadā Liepājas Dzelzceļmezgla brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība saņēma ziedojumu no apdrošināšanas firmas “Latvijas Lloids” – 3000 Ls.

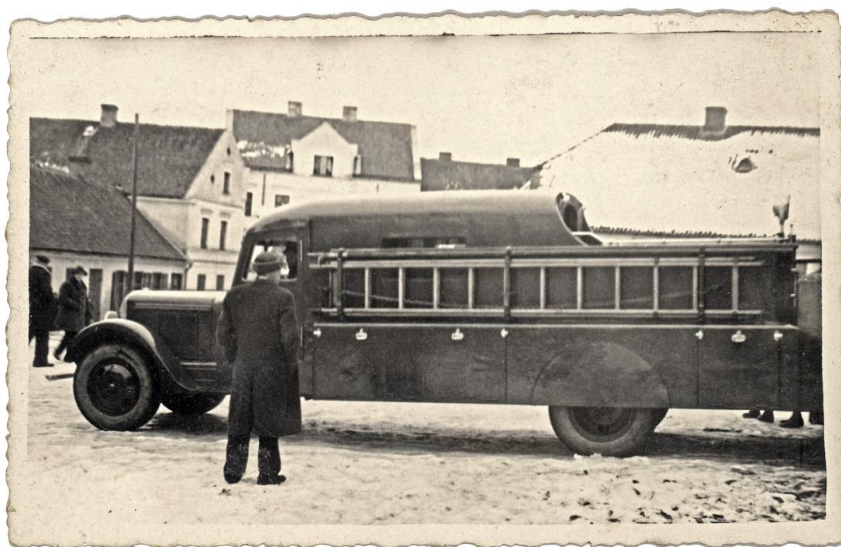
1932.gadā Rendas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ar mēnešraksta *Ugunsdzēsējs* starpniecību vēlas iegādāties lietotas misiņa ķiveres, jo ugunsapdrošinātāji organizē jaunu ugunsdzēsēju biedrību pagastā.

1932.gada oktobrī pabeidz Līgatnes BUB biedrības nama izbūvi bij. Paltmales muižas centra ēkā. Paltmales savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 200 Ls., Līgatnes pagasta valde 100 Ls.

1933.gadā Rēzeknes BUB ar pilsētas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības 1000 Ls. atbalstu iegādājās automobili *Chevrolet* 1931.gada modeli 1,5 t smagu. Ar biedrības instruktora A.Fitingofa un biedrības vadības atbalstu automobilis pielāgots ugunsdzēsēju vajadzībām. Automobiļa kopējās izmaksas 2500 Ls. Arī otrais biedrības automobilis pielāgots ugunsdzēsēju vajadzībām – sēdvietas 20 ugunsdzēsējiem, aizmugurējā daļā ierīkota vieta pārnesamā motorsūkņa novietošanai, aprīkots ar kāpnēm, šļūtenēm un divriteni-darba šļūteņu pārvadāšanai. Arī otrā automobiļa iegādei un aprīkošanai ugunsapdrošinātāji ziedoja 1000 Ls.

1933.gadā Burtnieku savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1882.g.), savā 50 gadu darbības pastāvēšanas gadā apvieno Burtnieku un Rencēnu apdrošināšanas biedrības.

1933.gadā Kandavas BUB iegādājās ugunsdzēsēju automobili un izveido ugunsdzēsēju parku, finansiālu atbalstu sniedz Kandavas ugunsapdrošināšanas biedrība- 200 Ls. vērtībā, pilsētas valde, pagasta pašvaldības un Valdeķu muižas īpašnieks A.Benjamiņš.

Kandavas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības automobilis, 1934.gads LUM 8393

1933.gadā Rendas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības paspārnē nodibināta ugunsdzēsēju komanda. Komanda izveidota no Rendas apkārtnes lauku saimniekiem, zemniekiem un laukstrādniekiem. Apdrošinātāji nodeva komandas lietošanā rokas un motorsūkņus, šļūtenes u.c. aprīkojumu. Komandas

biedru apmācību veic Jelgavas ugunsdzēsēju biedrības virsnieks Aleksandrs Strekāvins,

Mēnešraksts *Ugunsdzēsējs* 1934.gada maija numurā raksta, ka Rīgas Jūrmalas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1906.g.) neaizmirst ugunsdzēsēju intereses, biedrība gada sapulcē piešķir pabalstus sekojošām ugunsdzēsēju biedrībām : Bulduru -450 Ls. 1.Rīgas Jūrmalas –900 Ls., Majoru Vasaras –170 Ls., II. Rīgas Jūrmalas- 450 Ls., Slokas – 200 Ls., Ķemeru - 70 Ls. , Slokas pagasta - 60 Ls. 2000 Ls. paredzēti ūdens tvertņu ierīkošanai Jūrmalas pilsētā. Arī pārējās Jūrmalas ugunsapdrošināšanas biedrības neliedza atbalstu vietējām ugunsdzēsēju biedrībām.

Rīgas Jūrmalas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības 25.gadu jubilejas svinības, 1931.gada 9.augustā LUM 4974

1934.gadā Vandzenes ugunsapdrošināšanas biedrība piedalās vietējās BUB dibināšanā un dāvina biedrībai ugunsdzēsības inventāru-motorsūkni, šļūtenes u.c. aprīkojumu.

1934.gadā Emburgas (Salgales) savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1880.g.) savā 50 gadu pastāvēšanas jubilejas gadā ar finansu līdzekļiem

piedalās pagasta biedrības nama celtniecībā, sniedz palīdzību Salgales ugunsdzēsējiem automobiļa un motorsūkņa iegādei.

1934.gada nogalē Ikšķiles pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (1888.g.) atskatās uz 50 darbības gadiem. Kopš dibināšanas gadiem palīdzība sniegta 53 gadījumos ugunsnelaimes gadījumos. 1934.gadā biedrībā sastāv 380 biedri ar 29.000 Ls. lielu kapitālu.

1934.gadā Rīgas Jūrmalas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1906.g.) finansiāli atbalsta I Rīgas Jūrmalas BUB (dib. 1874.g.)

1935.gadā Piltenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1925.g.) svin 10 gadu jubileju. Biedrības uzkrātie līdzekļi pārsniedz 15 000 Ls. apdrošinātie īpašumi pāri 4 miljoniem latu. No tīrās peļņas 1800 Ls. apdrošinātāji vietējai ugunsdzēsēju biedrībai ziedo 400 Ls.

1935.gadā Saldus pagasta savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 150 Ls. vietējai ugunsdzēsēju komandai, Saldus pilsētas apdrošinātāji ziedo ugunsdzēsējiem 150 Ls.

1935.gadā Valmieras savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo vietējai ugunsdzēsēju komandai 80 Ls.

1935.gadā Rundāles savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība kopā ar pagasta pašvaldību, citām sabiedriskajām organizācijām cels jaunu biedrību namu. Būvmateriāli ēkas celšanai jau sagādāti.

1935.gadā Krustpils savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1927.g.) apvieno vairāk nekā 1000 lauksaimnieku, apdrošināto ēku skaits sasniedz 4124. Pagājušais biedrības gads noslēdzās ar 1000 Ls. lielu atlikumu, no tiem 100 Ls. ziedoti vietējās ugunsdzēsēju komandas vajadzībām.

1935.gada jūlijā Duntē savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1875.g.) atzīmēja 50 gadu pastāvēšanas gadadienu. Dibināšanas gadā biedru skaits 39, un apdrošināšanas iemaksas no 8 līdz 14 rubļiem. 1935.g. biedrībā 314 biedru, , uzkrāto līdzekļu vairāk nekā 8000 latu. Jubilejā biedrība ziedo 200 latu sabiedriskām organizācijām.

1935.gadā Kandavas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība no pagājušā gada peļņas - 2713 Ls. , vietējām skolām nolēma ziedot 100 Ls.

1935.gadā Smārdes pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība Smārdes Brāļu kapos pie Rīgas -Tukuma ceļa novietojusi pieminekļa pamatni 1916.gada kaujās kritušajiem latviešu strēlniekiem.

1935.gadā Smiltenes pilsētas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība 10 pastāvēšanas svētkos no tīrās peļņas- 1800 Ls. vietējai ugunsdzēsēju biedrībai ziedojuši 400 Ls. inventāra iegādei.

1936.gadā Popes un apkārtnes ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1928.g.) rīko zibens novadītāju ierīkošanas kursus Popē un Zlēku pagastā. Kursu ilgums viena

diena. Dalības maksa 50 santīmi. Biedrība norāda, ka par ēkām un tajās esošo apdrošināto īpašumu, uz kurām uzstādīti zibens novadītāji, prēmija 10%.

20.gs. 30. gados gan pilsētu, gan pagastu savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības ziedo prāvus naudas līdzekļus Brīvības pieminekļa izveidei, Uzvaras laukuma labiekārtošanai Pārdaugavā, kara aviācijas fondam.

1936.gadā Vidzemes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības finansiāli atbalsta no Rīgas pilsētas izbraukušajiem jaunajiem ārstiem sadzīves un darba apstākļu labiekārtošanu lauku ambulancēs.

1936.gadā Grunvaldes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1886.g.) sakarā ar 50 gadu pastāvēšanas jubileju no gada tīrās peļņas- 3000 Ls., ziedo 300 Ls. skolas un pagasta bibliotēkām, vietējiem aizsargiem un kara aviācijai.

1936.gadā Lēdmanes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1886.g.) nolēma nerīkot 50 gadu darbības atceres svētkus, bet ziedot līdzekļus labdarīgiem mērķiem-ugunsdzēsējiem, pamatskolai, aviācijai, aizsargiem un vietējai bibliotēkai.

1936.gadā jūnijā iesvētīts Madonas BUB depo, celtniecību materiāli atbalstīja apkārtējo pagastu savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības.

1936.gada jūlijā Codes-Mežotnes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība kopā ar vietējo pašvaldību organizē Mežotnes apvidus svētkus ar Mežotnes un Rundāles pils apmeklējumiem, dievkalpojumu-koncertu Mežotnes pilī, teātra izrādi un koru kopēju dziedāšanu.

1936.gada naktī no 28. uz 29.jūliju liels ugunsgrēks izcēlās Lodes pagasta Podnieku mājās. Dega saimniecības ēka, dzīvojamā māja, blakus esošā Krodziņu māja. Ugunsgrēku dzēšanas darbus uzsāka Rūjienas brīvprātīgie ugunsdzēsēji, tad piestaidzās Lodes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības biedri ar trim sūkņiem. Izdevās no uguns paglābt blakus esošo pagasta valdes namu, bet abas saimniecības nodega līdz pamatiem. Abi īpašumi bija apdrošināti Lodes ugunsapdrošināšanas biedrībā.

1936.gadā Raunas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1889.g.) iegādājusies ugunsdzēsības automobili un šļūtenes, kuras nodotas Raunas brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandas rīcībā. Apdrošināšanas biedrībai ir vairāki mazi rokas sūkņi ar šļūtenēm, kuri nodoti biedru rīcībā. Biedrības biedru kopskaits 373.

1936.gadā Ventspils pilsētas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, pilsētas pašvaldība un saimnieciskās organizācijas ziedo naudu Ventspils BUB jauna karoga izgatavošanai, tā ir dāvana Ventspils ugunsdzēsējiem 70 gadu jubilejā.

Ventspils Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības tehnikas parāde Rātslaukumā, 20.gs. 20.gadi LUM 1475

1936.gada augustā Nīcas un Bernātu ugunsdzēsēju komandām materiālu palīdzību ugunsdzēsēju rīku iegādei sniedz Nīcas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība.

1936.gadā Grobiņas ugunsdzēsēji iegādājās firmas “Fords” automobili, kurš izmaksāja 3200 Ls. Līdzekļus auto iegādei ziedojuši pilsētas iedzīvotāji un apkārtnes lauksaimnieki. Lielākie ziedojumi saņemti no pilsētas valdes, Grobiņas krājaizdevumu sabiedrības un apdrošināšanas biedrības un apkārtējo pagastu pašvaldībām. Arī Iekšlietu ministrijas Būvniecības pārvalde ziedojuši 500 Ls. automobiļa iegādei.

*Grobiņas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības automobilis "Ford", 1936.gadā
LUM 3623*

1936.gadā Irlavas - Grenču savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1906.g.) Tukuma apriņķī ir Irlavas biedrības nama līdzīpašniece. Biedrības nams ir Irlavas un Grenču pagastu kultūras centrs, taču visām biedrību vajadzībām telpu nepietiek, t.sk. arī ugunsdzēsēju biedrībai. Tādēļ biedrības nama īpašnieki uzkrājuši līdzekļus un sākušas izstrādāt biedrības nama pārbūves-paplašināšanas plānus, lai tajā varētu izvietoties visas pagastu biedrības, t.sk. arī vietējie ugunsdzēsēji.

1935.g.-1938.g. pilsētu un pagastu ugunsapdrošināšanas biedrības organizē, piedalās un finansiāli atbalsta Pļaujas svētku norisi.

1936.g. Vidzemes ugunsapdrošināšanas biedrības finansiāli atbalsta vietējās autobusu satiksmes kustības organizēšanu Vecpiebalgas un Dzērbenes apkārtnē.

1936.gadā Kurmenes savstarpējās uguns apdrošināšanas biedrība ziedo 6.000 Ls. pagasta biedrības nama celtniecībai.

*Kurmenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības polise Nr.124, izdota māju saimniekam Jāzepam Jurevičam par īpašuma apdrošināšanu 900 Ls. vērtībā no 1924.gada 1.janvāra līdz 1925.gada 1.janvārim. Jaunjelgavas apriņķī, 1924.gada 31.augustā.
LUM-4561*

1936.gadā pie Burtnieku savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1876.g.) darbojas ugunsdzēsēju pulciņš un bērņu fonds.

1936.gadā Bauskas pagasta savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1883.g.) apdrošināto risku kopsumma sasniedza 1,3 milj. Ls. Biedrība, ņemot iespējami lētākas apdrošināšanas maksas ir uzkrājusi prāvus kapitālus.

1936.gadā Slampes-Praviņu ugunsapdrošināšanas biedrība piešķīrusi 500 Ls. Tukuma ugunsdzēsēju depo celtniecībai.

1936.gadā, atsaucoties Ministru Prezidenta K.Ulmaņa draudzīgajam aicinājumam, Ainažu ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 100 Ls. vietējai pamatskolai, Rīgas nomaļu savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība Rīgas pilsētas 46. pamatskolai ziedo 20 Ls.

1936.gada novembrī Auces BUB rīkoja depo, šļūteņu žāvēšanas torņa pamatu ielikšanas un sirēnas iesvētīšanas svētkus. Vecauces un apkārtnes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība depo celtniecībai ziedoja 50 Ls.

1936.gadā Smiltenes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1925.g.) no 1935.gada peļņas- 820 Ls. 350 Ls. piešķīrusi Smiltenes BUB.

1936.gadā Vecmuižas pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība sniedz finansiālu atbalstu tautas nama celtniecībā un vietējai ugunsdzēsēju biedrībai tehnikas un aprīkojuma iegādei.

1936.gadā Rīgas Jūrmalas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1906.g.) savā 30 gadu pastāvēšanas gadā nolēmj ziedot ugunsdzēsēju biedrībām 1.500 Ls

Slokas Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības sanitārais automobilis LUM 5294

1936.gadā Ropažu savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedoja 4000 Ls. Ropažu pagasta 6.kl. pamatskolas celtniecībai.

1936.gadā Zvārtavas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 1500 Ls. Zvārtavas pils iegādei un pārbūvei. Pili savā īpašumā iegādājās Zvārtavas pagasta pašvaldība.

1936.gadā Veselavas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrībā (dib. 1928.g.) savus īpašumus apdrošina gandrīz visi pagasta zemnieki. Biedrība ziedo līdzekļus Raunas ugunsdzēsējiem, kas pasargā veselaviešus no ugunsnelaimes.

1936.gadā Zantes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība apvieno visus pagasta nekustamo īpašumu īpašniekus, bez vietējiem arī daudz ārpagastnieku apdrošina savus īpašumus Zantes biedrībā.

1936.gada oktobrī Gulbenē iesvētīja ugunsdzēsēju automobili, kuru vietējā pašvaldība kopā ar sabiedriskajām organizācijām dāvināja Gulbenes BUB.

Gulbenes pilsētas valde ziedo 1500 Ls, Gulbenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība 1250 Ls, Vecgulbenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība 400 Ls., Beļavas pagasta savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība- 100 Ls., Jaungulbenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība- 100 Ls. un dažas pagasta lauksaimniecības biedrības. Valdība šim nolūkam izdala 500 Ls. Automobiļa kopējās izmaksas 5300 Ls.

1936.gadā Ceraukstes pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib. 1905.g.) Saldus apriņķī (biedru skaits-320) uzkrājusi 21 000 Ls.

1936.gada septembrī notiek Raunas BUB 10 gadu jubilejas svinības un ugunsdzēsības automobiļa iesvētīšana. Prāvu summu automobiļa iegādei ziedo Raunas pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība.

1937.gadā Gulbenes pilsētas valde un vietējās sabiedriskās organizācijas nolēma būvēt Vienības namu - kultūras un sabiedriskās dzīves centru. Tajā paredzētas plašas izrīkojumu zāles, mītnes vietas namsaimnieku, aizsargu un ugunsdzēsēju organizācijām. Vienības namu būvēs par Gulbenes pašvaldības, namsaimnieku un savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrību līdzekļiem.

1937.gadā Tauresnes pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1880.g.) apvieno 194 biedrus.

1937.gada jūnijā Ceraukstes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (Saldus apriņķis) savā jubilejas reizē ziedo naudu pagasta kultūras biedrībai, biedrībā ir 303 biedri, apdrošinātas ēkas par 1.151.000 Ls. Bilance sasniedz 19200 Ls.

1937.gadā Salas pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1884.g.) ziedojuši līdzekļus Kronvalda Ata pieminekļa fondam.

1937.gadā Dobeles pagasta savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1887.g.) dāvina karogu Dobeles pamatskolai.

1937.gadā Mežmuižas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība "Vairogs" (dib.1920.g.), krājaizdevumu un patērētāju biedrības ziedo līdzekļus vietējā biedrības nama celtniecībai.

1937.gadā Emburgas (Salgales) ugunsapdrošināšanas biedrība (dib. 1880.g.) par saviem līdzekļiem sadarbībā ar pagasta valdi, uzbūvējusi biedrības namu – pagasta sabiedriskās dzīves un kultūras centru.

1936.-1937.gadi. Madonas pilsētas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1932.g.) valde savā darbības laikā atteikusies no atalgojuma. Par iekrātajiem

naudas līdzekļiem biedrība iegādājusies gleznas un tās dāvina vietējai pamatskolai.

1937.gadā Līvānu BUB automobiļa iegādei naudu ziedo vietējā savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība- 1.7000 Ls., Dignājas pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 1000 Ls.

1937.gadā Vipes pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība Jēkabpils apriņķī sadarbojas ar vietējo ugunsdzēsēju komandu .

1937.gadā Iecavas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1922.g.) nerīkos 15 gadu pastāvēšanas svētkus, bet ziedos 500 Ls. Iecavas izglītības nama būvei.

1937.gadā Ērgļu savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo vietējiem ugunsdzēsējiem - 50 Ls., trūcīgo bērnu atbalsta fondam - 60 Ls., vietējai pamatskolai -50 Ls.

1937.gadā Vecpiebalgas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrībā (dib.1878.g.), sastāv 624 biedri, biedrība ziedojsi ugunsdzēsēju komandai un citām pagasta sabiedriskajām organizācijām.

1937.gadā Kokneses pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība Kokneses 6.kl. pamatskolai ziedo 10 000 Ls, 450 Ls. ziedo pagasta nama apkārtnes labiekārtošanai un augļu dārza ierīkošanai.

1937.gadā Popes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1928.g.) biedri par saviem līdzekļiem regulāri uzkopj un labiekārto vietējās apkārtnes kapus.

1937.gadā Ventspils pilsētas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības iesaistās labdarības akcijā –trūcīgo bērnu ēdināšanā krogaldā, katra ziedojo 50 Ls.

1937.gada pavasarī Emburgas (Salgales) (dib.1880.g.) ugunsapdrošināšanas biedrība rīko pagasta sakopšanas talku, veic pagasta nama apkārtnes labiekārtošanu un meža stādīšanu. Talkas noslēgums rīkots pagasta biedrības nama zālē.

1937.gada nogalē Elejas ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1922.g.) ziedo naudu Ziemassvētku pasākumiem divām vietējām pamatskolām 50 Ls. un 10 Ls. ugunsdzēsēju komandai.

1937.gada nogalē Ipiķu savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1887.g.) 50 gadu pastāvēšanas svētki, biedrība apvieno 114 Igaunijas pierobežas lauksaimniekus.

1938.gadā pēc likuma *Par obligāto uguns apdrošināšanu* apstiprināšanas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības organizēja priekšlasījumu ciklus par ugunsdrošības pasākumu ievērošanu lauku pagastos un zemnieku saimniecībās.

1938.gadā Puzes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība nodeva Puzes ugunsdzēsējiem četrus rokas sūkņus ar šļūtenēm un hidropultus 2000 Ls. vērtībā.

1938.gadā atzīmējot Kroņu-Vircavas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1878.g.) 60 gadu darbības jubileju, apdrošinātāji atbalstīja Vircavas-Platonas un Jelgavas ugunsdzēsējus ar 20 Ls. ziedojumiem katrai biedrībai.

1938.gadā Skrudalienes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība pieņem apdrošināšanā ēkas, kustamos īpašumus, lauksaimniecības būves, labību, lopbarību u.c. Šinī gadā noslēgti 50 apdrošināšanas līgumi. Zaudējumi izmaksāti tikai naudā.

1938.gada jūnijā Dundagas brīvprātīgie ugunsdzēsēji iesvētīja jauno *Carl Metz* motorsūkni, kuras iegādei Dundagas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedojusi 2000 Ls.

1938.gadā Ezeres pamatskolai 100 gadu jubilejā, Ezeres savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība dāvina 100 Ls., nodibinot ar šo summu klavieru fondu, un aicinot bijušos skolniekus atcerēties savu skolu un ziedot līdzekļus klavieru iegādei.

1938.gadā Valdemārpils –Ārlavas BUB iegādājās modernu ugunsdzēsēju automobili ar motorsūkni, 600 m šļūtenes, hidropultus, gāzmaskas un citus piederumus. Lielāko daļu līdzekļu deva Ārlavas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, prāvus līdzekļus saņēma arī no valsts un pašvaldības iestādēm.

1938.gadā Litenes ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 100 Ls. vietējai skolai, aizsargu nodaļai- 100 Ls., mazpulkiem- 30 Ls., lauksaimniecības biedrībai- 50 Ls.

1938.-1939.g. Dobeles ugunsapdrošināšanas biedrības ziedo līdzekļus no sava kapitāla vai iepriekšējo gadu peļņas un kopā pašvaldības iestādēm iecerēts uzcelt Dobelē jaunu modernu labiekārtotu ugunsdzēsēju depo.

1938.gada 31.jūlijā Ploču BUB (Liepājas apriņķis) dibināšanas svētki un jaunās motorslirces iesvētīšana. Finansiālu atbalstu biedrības izveidē sniegusi Medzes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība un Ploču kūdras fabrikas īpašnieks un Ploču BUB priekšnieks E.Kerve. Biedrība par saziņotajiem līdzekļiem iegādājusies 400 m šļūtenes, gāzu un dūmu maskas, ķiveres, darba tērpus un citu aprīkojumu.

1938.gadā Vecmuižas pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība sniedz vietējai ugunsdzēsēju biedrībai finansiālu atbalstu depo celtniecībā un automobiļa iegādei.

1938.gadā Rīgas Jūrmalas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1906.g.) finansiāli atbalstīja Rīgas Jūrmalas BUB jauna automobiļa iegādi.

1938.gadā Valdemārpils BUB līdzekļus ugunsdzēsības rīku iegādei – motorsūknim ar 600 m šļūtenēm ziedo Ārlavas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība.

1938.gadā Saukas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1924.g.) izsniedz vietējai pašvaldībai pabalstu 15.000 Ls. pagasta nama celtniecībai, kurā

bez pagasta valdes tiks izvietots pagasta ārsta kabinets, aptieka un plaša izrīkojumu zāle ar blakus telpām.

1938.gadā Popes-Ances ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo prāvu naudas summu Ances pagasta tautas nama pārbūvei un labiekārtošani.

1938.gadā Tērvetes savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība algo skursteņslaucītāju, kurš pagasta iedzīvotājiem par nelielu atlīdzību obligāti 4 reizes gadā iztīra namu skursteņus.

1938.gada maijā svinīgi atklāja Užavas tautas namu, kuru kopīgiem spēkiem cēlušas Užavas krāj-aizdevumu sabiedrība un vietējā savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, biedrības namam dots vārds *Tautas dārzs*.

1938.gada martā Madonas pilsētas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1932.g.) pilnsapulcē nolēma dibināt jaundzimušo pūriņu fondu, kuru veido gadskārtējās un ikmēneša iemaksas.

1938.gadā Cesvaines savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība piedalījies Cesvaines BUB depo celtniecībā.

1938.gadā Lībagu savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības (dib.1888.g.) biedru skaits sasniedzis 187, bilance ap 11.000 Ls. Biedrība apvieno gandrīz visus pagastus lauksaimniekus. Biedrība iegādājusies divus rokas sūkņus. Biedrība materiāli atbalsta pagasta pamatskolu, aizsargus, mazpulkus.

1938.gada oktobrī Ezeres BUB (dib.1937.g.) atklāšanas un motorsūkņa iesvētīšanas svētki. Biedrība iegādājusies divus rokas sūkņus, divus hidropultus, motorsūkni, 360 m šļūteņu. Biedrībā darbojas 74 biedri, biedrības galvenie finansētāji- Ezeres pagasta valde, savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, piensaimniecības sabiedrība, patērētāju sabiedrība "Skudra" un Ezeres krāj-aizdevumu sabiedrība.

1938.gada aprīlī Nurmuižas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība gadskārtējā gada atskaites sapulcē pagājušā gada atlikumu sadalīja kultūrizglītojošiem, sabiedriskiem un saimnieciskiem mērķiem: Nurmuižas pamatskolai jauna karoga iegādei, Dziedru baznīcas celtniecībai, Nurmuižas lauksaimniecības nama celtniecībai u.c. Biedrība gādā arī par pagasta iedzīvotāju ugunsdrošību, ugunsdzēsības rīku fondā iemaksāti 7427 Ls.

1938.gadā Augšpils savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1926.g.) Daugavpils apriņķī atbalsta vietējo ugunsdzēsēju komandu un nolēma ziedot 5% no apdrošināšanas prēmiju maksājumiem, kas nākamajā gadā varētu sasniegt ap 700 Ls. Biedrībā apvienoti 736 biedri. 1939.gadā ugunsdzēsēju biedrībai pabalsta veidā izsniegti 1.700 Ls. motoršļirces iegādei.

1938.gadā Lutriņu ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo Latvijas aerokluba Lutriņu nodaļai gaisa satiksmes maršuta Rīga-Liepāja aerodroma izbūvei 500 Ls.

1938.gadā Rīgas Jūrmalas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1906.g.) ziedo naudas līdzekļus I Rīgas Jūrmalas ugunsdzēsības biedrības automobiļa iegādei.

1938.gadā Mēru savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1881.g.) un Smiltenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1892.g.) finansiāli atbalsta ugunsdzēsēju komandas aprīkojuma iegādi.

1938.gadā Piltenes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība, sadalot pagājušā gada tīro atlikumu, Piltenes apvienotai pamatskolai piešķir 50 Ls. karoga iegādei, vietējai ugunsdzēsēju biedrībai ziedoja 20 Ls. jauna ugunsdzēsēju automobiļa iegādei, pils. J. Feldmanim sagruvuša šķūņa atjaunošanai- 200 Ls. Gada noslēguma sapulcē pieņēma statūtu papildinājumu, kas nosaka, ka turpmāk Piltenes namsaimnieki savus īpašumus varēs apdrošināt Piltenes ugunsapdrošināšanas biedrībā, kas līdz šim bija liegts un veicinās Piltenes apdrošinātāju atpazīstamību.

1938.gadā Abrenes pilsētas pašvaldība (Latgale) kopā ar Augšpils un Purvmalas pagastu pašvaldībām Abrenes BUB dāvina jaunu ugunsdzēsības automobili, kurš izmaksā 8 000 Ls., 6 000 Ls. ziedo vietējā ugunsapdrošināšanas biedrība. Automobilis sagatavots un aprīkots *Ford-Vairogs* darbnīcās. Biedrība uz sava zemes īpašuma nolēmusi būvēt depo. Depo celtniecības izmaksas sasniedz 6000 Ls. Materiālu atbalstu sniegs pilsētas pašvaldība un tuvākās apkārtnes ugunsapdrošināšanas biedrības, Bez citiem pabalstiem katrs biedrības biedrs nolēmis ziedot vienu darba dienu depo būvniecībā.

1938.gadā Alūksnes Glikas pamatskola no Alūksnes savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības saņēma dāvinājumā skolas pārziņa un skolotāju istabas iekārtas mēbeles un krēslus.

1938.gadā Ungurmuižas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības atskaites sēdē ziņo, ka 1937.gadā Ungurmuižas pagastā izcēlušies 6 nelieli ugunsgrēki, cietušajiem izmaksāts 1.300 Ls., biedrības tīrais atlikums 690 Ls., no tiem 50 Ls. ziedoti vietējās pamatskolas skolēnu kopēdināšanai, 50 Ls. lauksamniecības biedrībai, mazpulkiem 20 Ls. Biedrībā savus īpašumus apdrošinājuši 650 lauksaimnieki.

1938.gadā Vandzenes BUB pasūtījuši jaunu ugunsdzēsēju sanitāro automobili, kas kalpos ugunsdzēsēju vajadzībām un slimnieku pārvadāšanai. Auto izbūvē Akc. Sab. *Vairogs* ar spēcīgu *Ford* motoru, 1938.g. modeli. Auto apgādāts ar slēgtu virsbūvi, tajā ierīkota uz spēcīgām atsperēm slimnieku pārvadājamā gulta. Auto izmaksās 9.500 Ls. un tā iegādei ziedojuši – Vandzenes ugunsapdrošināšanas sabiedrība-3.000 Ls., Upesgrīvas ugunsapdrošinātāji-1.000 Ls., bet pārējo summu vietējās organizācijas, firmas un privātpersonas.

1939.gadā Annas ugunsapdrošināšanas biedrība (dib.1889.g.) Alūksnes apriņķī atzīmē 50 gadu pastāvēšanas jubileju, biedrība atbalsta pagasta sabiedriskās un

kultūras organizācijas. Biedrības rīcībā ugunsdzēsības inventārs-šļūtenes, hidropulti, motorsūkņi, kurus varēs izmantot apkārtnes ugunsdzēsēji ugunsgrēka dzēšanā.

20.gs. 30.gados ugunsapdrošināšanas biedrības sagatavo priekšlasījumu ciklu un apbraukā pagastus, informējot lauku māju īpašniekus un zemniekus par ugunsdrošības noteikumiem, kas jāievēro veicot meža izstrādi, malkas un būvmateriālu sagādi, meža platību sakopšanu un stādīšanu.

1939.gadā Alūksnes savstarpējo ugunsapdrošināšanas biedrība sniedz materiālu atbalstu vietējai brīvprātīgo ugunsdzēsēju komandai jaunas tehnikas-“Rozenbauer” motorsūkņa un šļūteņu iegādei.

Alūksnes Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrības automobiļa “Ford” svinīgā iesvētīšana pilsētas laukumā LUM 3975

1939.gada oktobrī Sēlpils pagastā nodibināta patērētāju biedrība, dibināšanas iniciatori Sēlpils krāj-aizdevumu biedrība, savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība un vietējā ugunsdzēsēju komanda.

1939.gadā Zalves pagastā Jēkabpils apriņķī darbību uzsākusi Zalves Brīvprātīgo ugunsdzēsēju biedrība. Zalves ugunsapdrošināšanas biedrība ugunsdzēsējiem piešķīrusi pabalstu -500 Ls. aprīkojuma iegādei.

1939.gada decembrī Neretas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 250 Ls. valsts aizsardzības sistēmas izveidei.

1939.gada decembrī Skaistkalnē dibina patērētāju biedrību, vietējā savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 500 Ls.

1938.-1939.gados Durbes ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 1000 Ls. vietējai ugunsdzēsēju biedrībai jauna ugunsdzēsības automobiļa iegādei, savukārt Durbes pamatskolai dāvina jaunu karogu.

1940.gadā Vecumnieku BUB darbību atbalsta Vecumnieku pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība, uzbūvējot rīku novietni un

iegādājoties ugunsdzēsības aprīkojumu, ugunsdzēsēju komandai materiālo pabalstu sniedz arī pārējās pagasta saimnieciskās sabiedrības.

1940.gada martā Grobiņas savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 225 Ls. vietējai ugunsdzēsēju komandai ugunsdzēsības rīku iegādei. Apdrošināšanas biedrība uzaicina apkārtnes zemniekus un namsaimniekus ziedot līdzekļus ugunsdzēsības inventāra iegādei.

1940.gada februārī Mārsnēnu lauksaimniecības biedrība iegādājas cementa jumtu dakstiņu izgatavošanas ierīci, kura maksā 4000-5000 Ls., vietējā ugunsapdrošināšanas biedrība ziedo 2, 500 Ls. ierīces iegādei. Novadā jūtams liels kokmateriālu trūkums, tādēļ jāmeklē citi materiāli būvniecības paplašināšanai un jāveicina jaunu ugunsdrošu jumta segumu izmantošana būvniecībā.

Jauna motorsūkņa pārbaude ugunsdzēsēju biedrībā 1936.gadā LUM 3975

1940.gadā Liepnas savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība apvieno 786 biedrus, biedrībā apdrošināti 790 objekti par 1.763.153 Ls. 1939.gada peļņas atlikums 453 Ls., vietējai ugunsdzēsēju biedrībai ziedoti 25 Ls.

1940.gada martā pabeigta biedrību nama celtniecība Rugāju pagastā. Pagasta savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība un aizsargu nodaļa ziedo līdzekļus būvdarbu pabeigšanai. Rugāju apdrošināšanas biedrība ar 50 Ls. ziedojumu sekmē jaunu ugunsdzēsēju aprīkojuma iegādi.

Savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības daudz līdzekļu ziedo kara invalīdu fondam, kara aviācijas fondam, mazpulkiem, aizsargiem, trūcīgo bērnu fondam.

1940.gadā Galēnu pagastā Viduslatgalē sprieda par jauna Vienības nama celtniecību. Galēnu savstarpējā ugunsapdrošināšanas biedrība piedalās būvdarbu veikšanā, ziedojot 5.000 Ls. Vienības nama celtniecība izmaksās 85.000 Ls.

Savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības no 19.gs otrās puses līdz starpkaru periodam izveidojās par spēcīgām kooperatīvām biedrībām. Savstarpējās ugunsapdrošināšanas biedrības ir ne tikai vecākās, bet arī viens visizplatītākajiem kooperācijas veidiem Latvijā. Sākumā šo biedrība darbība bija samērā ierobežota, tās vairāk veidojās lauku apvidos. Jo ugunsapdrošināšanas biedrību uzdevums tobrīd bija- pasargāt grūtā darbā sakrāto īpašumu, nodrošināties pret uguns negadījumiem un stabilizēt dzīvi pēc uguns nelaimes un posta. Biedrības aktīvi iesaistījās pilsētu un pagastu dzīvē, sniedzot materiālus pabalstus un iespēju atjaunot karu un ugunsnelaimes izpostītās dzīves vietas, lauku saimniecības un sētas. Apdrošināšanas biedrības iespēju robežās centušās sadarboties ar ugunsdzēsēju biedrībām. Uzkrājot apdrošinātāju līdzekļus un peļņu, daļa ziedota depo celtniecībai, ugunsdzēsēju biedrību materiālās bāzes izveidei- tehnikas un aprīkojuma iegādei.

Izmantotā literatūra

Latvijas Ugunsdzēsības muzeja krājuma materiāli

Žurnāls “Ugunsdzēsējs” Rīga, 1922-1940

“Ugunsdzēsēju Darbs” Rīga, 1926

Vandzenes Ugunsdzēsēju biedrības darbības pārskats no dibināšanas dienas.

Vandzenē, 24. jūlijā 1938

Žurnāls “Požarnoje delo” S.Pēterburga, Nr.1, 1909

Fotogrāfijas

Periodiskā prese

“Bauskas Vēstnesis” (1938)

“Brīvā zeme” (1924-1939)

“Cēsu Vēstis” (1939)

“Daugavas Vēstnesis” (1939,1940)

“Ekonomists” (1922-1939)

“Gulbenes Balss” (1938)

“Iekšlietu Ministrijas Vēstnesis” (1927,1931)

“Izglītības Ministrijas Mēnešraksts” (1936)

“Jaunā Balss” (1939)

”Jaunākās Ziņas” (1929-1936)

“Jūrmalas Vēstis” (1934)

“Jēkabpils Vēstnesis” (193)

“Kurzemes Vārds” (1926-1940)
“Kopdarbība” (1932-1939)
“Latgales Vēstnesis” (1930, 1938)
“Latvju Tautsaimnieks” (1942)
Ogres Ziņas” (1938)
“Pagasta Dzīve” (1938)
“Rīgas Jūrmalas Vēstnesis” (1939)
“Rīts” (1934-1938)
“Rūjienas Vēstis” (1936,1937)
“Savstarpējā Apdrošināšana” (1939)
“Sētā un Druvā” (1938, 1940)
“Smiltenietis” (1943)
“Smiltenes Ziņas” (1938)
“Talsu Balss” (1935)
“Talsu Vārds” (1938
“Valdības Vēstnesis” (1938)
“Zemgales Balss” (1936-1940)
“Ventas Balss” (1924-1940)

Grāmatas

Latvijas vēsture -R., Jumava, 2005.g
Apdrošināšana Baltijas valstīs un Somijā-Rīga,1935.g.
Н.Н.Щаблов, В.Н.Виноградов, В.П. Бессонов
Пожарное дело в России. Санкт-Петербург, 2007
В.Н.Виноградов, Н.Н.Щаблов, В. Ф.Киселев
Пожарная охрана Санкт-Петербурга. Санкт-Петербург, 2012

Interneta resursi